

LA TRÀBLE

HOP.

SURT ELS
DIVENDRES

10 céntims

Diputació, 262

ASSAMBLEA UNIÓ CATALANISTA

Els que deyan que no podia tenir juntadas la dreta y la esquerra, que vegin com posantlas al demunt del meu cor s'uneixen y s'estiman.
¡Que poch deuen volguerme els que parlan de tallarlas y de separarlas!

L'Assamblea de la "Unió Catalanista,"

Devant d'un nombrós públich entre'l que hi figurava preferentment l'element obrer, y ab l'assistència de més de 600 delegats provinents de totes les comarcas catalanes, se celebrà solemnement durant els dos dies de Pasqua, diumenge y dilluns passats, la 7.ª Assamblea de la "Unió," primera que té lloc a Barcelona.

En nostre número passat parlavam ja de l'Assamblea, y feiam constar els punts capitals de la mateixa, que no son altres que'l regoneixement de la llibertat absoluta d'Associació, fundada en la llibertat individual, ab intervenció d'aquella en la direcció del Estat.

El tema era "El Catalanisme y'l problema social," y la "Unió Catalanista," no ha duplat gens en discutir a Barcelona aquest asumpto y posarlo a la deliberació d'una Assamblea pública, pera qu'el poble català pogués assistirhi lliurement y vegés ab la serenitat que'l Catalanisme tracta aquests capitalissims asumptos, tan lleugerament y falsament resolts pels redemptors de camama, negociants de la conciencia dels obrers.

El poble, que va presenciar las sessions de l'Assamblea, haurá pogut sentir cosas que jamay els seus redemptors els n'han ni parlat. Haurán vist com el Catalanisme al parlar de qüestions socials, no ho fa a la balalá, sinó qu'els seus acorts y opinions estan basadas en un profund estudi dels problemes que's discuteixen, y fins moltes de elles son fillas de la práctica del treball. El Catalanisme ha parlat del problema social, y al ferho, ha senyalat nous horitzons, ha aferrat més els drets del proletari, y ha garantisat als individuos el dret a la vida.

De sabis poden reputarse els principis aprobats en l'Assamblea de la "Unió Catalanista," puig que ab breus paraulas y conceptes concrets se construeix la base sólida de la solució al problema social.

Nosaltres que hem presenciat totes las sessions d'aquesta Assamblea; que hem vist l'esperit de respecte y de tolerancia que ha regnat en las discussions; que hem sentit als homes ilustres del Catalanisme fer gala de sus avensadíssimas opinions en materia social; nosaltres que hem estudiat detingudament desde'l públich, sense passió ni partit pres, las bases aprobadas; que hem sentit a la ponencia, entre la qual hi figuraven honrats fills del treball, obrers de fàbrica y de taller, defensar ab judici clar y profund coneixement las intrincades qüestions de la societat; nosaltres, en ff, que portém dintre de l'ànima'l franch desitg de la germanor universal, que volém la llibertat dels homes, però ab el ben entès de que s'en fassin dignes de tenirla; nosaltres qu'ens preocupem del benestar del obrer català, que treballém per la seva instrucció y que'l volém alt, molt alt, respectat y respectuós, lliure y tolerant, no podem pas donar una idea de la grandiositat d'aquesta Assamblea, ni de la trascendencia que pera'l moviment social y polítich ha de tenir.

Una afirmació volém fer, y es, que LA TRALLA, periódich nacionalista català, entén las qüestions socials aytal com las ha tractadas l'Assamblea de la "Unió Catalanista," y que la seva tasca, lluny de tendir a la ruptura dels membres que integren el cos nacional de la terra, lluny de voler dretas y esquerrás que sols serveixen pera infiltrar al poble una mesquina idea, contraria a la gran llibertat ab que deu deixarse la conciencia dels homes, vol la unió de tots els catalans, ajuntantlos en lo que de comú tinguin, qu'es l'amor a la terra y a la vida de la humanitat.

Per això LA TRALLA, que no es pas de avuy que pensa aixís, fa constar aquest seu criteri pera que tots els catalans de bona voluntat nos ajudin en la nostra tasca.

Dificilment pot donarses, com hem dit, una idea de lo que ha sigut l'Assamblea nacionalista, y per això ns limitarem a extractar en lo possible las bases aprobadas.

Pero avans volém fixar l'atenció dels nostres volguts llegidors, respecte la Declaració que la Junta Permanent feu en l'Assamblea, y que ha sigut aprobada y aclamada per tot el Catalanisme, quina Declaració publicudem en lloc apart.

En aquesta Assamblea ha vingut el Catalanisme a declarar lo que sintetisem a continuació:

Que l'home té dret a la vida; que la justicia, la equitat, l'armonia econòmica y l'amor als homes, han d'esser els fonaments de la vida social catalana.

Que l'Estat tingui la menor intervenció possible en las qüestions propias y particulars d'ordre social y de treball.

Que's reputa ilícita tota explotació econòmica que tendeix a encarir o malejar los articles de primera necessitat.

Qu'el capital té'l dever de donar, a canvi de las energías y activitats que l'obrer li dona, la seguretat y la garantia del seu viure en condicions dignes, y la seguretat de sa conservació en cassos d'iutilitat, tant si es per accidents de treball com no.

Qu'els noys y las donas han de treballar apropiadament a la seva condició, tenint com a dever principalissim, el de no perjudicar la gestació y la maternitat.

Qu'els individus han d'associar-se lliurement inspirantse en la gran idea de la solidaritat humana, partint de l'affinitat de treball.

Que las Associacions aquestas, son entitats naturals ab perfecta personalitat jurídica, ab drets y responsabilitats socials.

Que aquestas Associacions han d'intervenir en els organismes governatius del Estat.

Que pera arrivar al progrés social que ha d'informar la societat catalana, s'ha de desenrotllar la instrucció y educació individual y colectiva, y que pera l'emancipació obreira s'ha de fomentar la cooperació de consum, producció y crèdit, y la creació de Caixas, Bossas de treball, etc.

Que s'ha de regoneixre crèdit positiu a la garantia que ofereixen las energías y activitats del trevallador.

Y finalment, que's garantisin sólidamente els contractes del treball, ab complerta llibertat per abduas parts, y que's dongui ferma garantia al contracte, pactantse entre las Associacions constituhidas.

Molt sintetisadas, son aquestas las conclusions de l'Assamblea. A no trigar se podrán coneixre ben detalladament, puig a proposta d'un delegat se farà una gran edició de las bases aprobadas y de las deliberacions de l'Assamblea, la qual serà profusamente repartida entre las societats obreras de Catalunya.

Es molt d'agrahir la iniciativa de la "Unió Catalanista." Es molt d'alabar el seu treball eminentment patriòtic y social.

Y finalment, la seva conducta es digne del aplaudiment de tots els catalans, fins de aquells que encara no han capit l'ideal nacionalista llibertador.

GNOM

HOP.

Com la voluntat no'm manca
y'l públich molt complacent
m demostra amistat franca
l saludo cortesment
vestintme per un moment
ab frach y corbata blanca.

DEMOCRACIA

Desde que tinch us de rahó que sento a parlar de Democracia y observo que allá ahont mes s'anomena es allá ahont menos se practica.

Massas inconscients s'entussiasman al sentir al orador quan la defensa, y aquestas mateixas massas doblegan sa espinada devant del idol y demostran per ell un respete impropri de la dignitat humana.

¿No vol dir Democracia la germanor de tots sense diferencia de condició social? ¿per qué donchs aquell contrasentit?

Perque'ls ídols del poble no son d'aquesta terra, perque venen de països ahont la Democracia es una paraula vuyda, que no existeix en la realitat, ahont s'arriba al extrem de que'ls obrers fan una marrada, pero no passar per las avingudas ahont s'acostuman a passejar las classes menestrals.

Perque'ls d'aquí que se'ls escoltan, no han arribat encare a adonarses de que'ls catalans, demòcratas de sempre, la portém en nostre persona, viu en nostras costums y sentim aquella intima convicció de la propia dignitat que es base ferma y segura del exercici pràctic de la Democracia. Y de que tot això ho tenim per que som catalans, y ho tendrán nostres descendents per que aquí

may surarà'l fals criteri dels redemptors fills del autoritarisme que informa la tradició de la rassa castellana.

Lluís Carreras

DE L'ASSAMBLEA

El sol fet d'haver la Junta Permanent de la "Unió Catalanista" nombrat ponents a distingits sociolegs y a obrers catalans, demonstra que'l Catalanisme quan tracta assumptos ho fa ab coneixement perfecte de lo que tracta.

Una sola nota m demanan a LA TRALLA y ab goig la faig perque m plau colaborar en un periòdic obrer y català.

Aqui va, donchs:

Entenç que després de las declaracions que'l Catalanisme ha fet, els catalans que no sian Catalanistas, ó be es que van de ma la fe, ó be es que están dominats per la obsesió ó per la ignorancia.

Això vol dir que la tasca que are'ns queda per fer es la d'apartarnos dels de mala fe y de predicar als ignorants y als obsessionats.

Això estém disposats a fer ab tot l'entusiasme els obrers que tenim l'honor d'esser catalanistas, els obrers que al treballar per Catalunya treballém per la redempció del poble que sofreix.

B. Bonhorne

IAVANT!

Soch obrer y fá molts anys que soch catalanista y jo que sense que'l Catalanisme fes las declaracions francament democràticas que ha fet en la darrera Assamblea, ja entenia que la paraula Catalanisme volía dir llibertat y garantia pera'l poble obrer, avuy devém agrahir a la "Unió Catalanista," l'haver fet efectiu aquell convenciment nostre, donant als propagadors dels nostres ideals una arma invencible pera atraire a tot el poble català vers l'exèrcit de la dignificació catalana.

Lluís Brull

Ells y nosaltres

Es una ciutat vistosa...
de casas altas y baixas,
una ciutat dormilega,
una ciutat qu'empalaga,
y que disfruta y rumbeja
y no sua ni treballa
mantenintse dels sablassos
que reparteix per Espanya.
Allí hi trova la gran vida
la flor de la aristocracia,
allí hi passeja rumbosa
tota la gracia chulapa,
allí es una fira eterna
de creus y de coloraynas,
de sal y de flamenquisme
de gent hidalgas y barbiiana,
prototipo de la rassa
que'ha fet pellings d'Espanya.
Allí hi viuhen uns polítichs
sense cor y sense entranyas
uns polítichs embusteros,
que tenen pell de... badana
y decoro de... ilustrina
y conciencia de percalà;
hi ha una prempsa rotativa,
que's la prempsa de la gana,
insulsa, farsant y tonta
ridícula, de camama,
embrolladora, perversa
fastigosa y repugnanta,
que no coneix ni pels forros
la dignitat que fa gala,
que viu del pobre que sua,
que viu del poble que paga,
ab subvencions que li donan
els governants de cal ample,
per estar a la defensa
de cualsevol canallada
si es que pot donar producte,
si es que'l perro chico raja.
Es la prempsa dels enredos
da que dirigeix la pátria!

sembrant odi en perjudici de la terra catalana.

Tota aquesta samassilla, tot aquest farsit de plagues, de toreros, de polítichs de gent de buten y espasa de pergamins y abolengos de finissima quincalla, componen la massa entera d'una capital d'Espanya.

Un altra ciutat vistosa
de casas altas y baixas...
es lo que podem ben dirne el revers de la medalla.

Sola, sense privilegios ni cría vagos ni lladres, y's desvia per els avenços y estuda molt y treballa, com diriam per exemple la capital catalana.

Aquí s'aprén y progressa mentres allà desfilassa, aquí 'l poble 's preocupa per el govern de la casa, en canvi allà s'organisan corridas, balls y jaranas; y'ss politichs d'allà miran la salut de la butxaca, y's insultan y's provocan ab lo fi d'omplir la panxa.

Aquí la gent de conciencia els homes de cor, de rasa, els únichs que avuy cultiven el gran sentiment de pàtria, organisen Assambleas per l'interès de la causa que persegueix aquest poble en profitoses campanyas, qu'acabarán per donarnos l'Autonomia que 'ns falta. ¿Qué no hi troben diferència de l'una ciutat a l'altra?

Si's fixessin una mica y volguessin veure claras las reformas de justicia que Catalunya reclama, alashoras ja veuríam que otro gallo les cantara, pero això es més impossible que destenyi l'hum d'estampa que'n Junoy ab tanta pena porta escampat a la cara. Donchs deixemlos que segueixin passejant la sal hidalgas, ¡nosaltres, treballant sempre per reivindicar la pàtria!

PEP DE LA TRALLA

PER NOSTRA REDEMPCIÓ

Ab la assamblea que la "Unió Catalanista" acaba de celebrar ab tant brillant èxit, han cagut per sempre mes els dictats injustos y miserables ab que pretén combatrencs cert elements politichs tan sobrats de mala fe, com mancats de ideals amples, progressius y generosos.

Es intútil que els esperits regressius que disfressats ab el ropatje de la Democracia ó de la República van per aqueixas incontrades de nostra terra predicant l'odi entre sos fils y combatent als nacionalistes catalans; es intútil repetirix, que segueixin com fins ara llenant raigs de cossas, dihen allò de sempre que'l catalanisme es clerical y reacionari.

Nosaltres devant per devant de sus paraules buydas é insultants hi posém els fets, hi posém las obras.

Nó; no hi ha en tot Catalunya cap partit politich que obrí tan democràticament com obra el catalanisme, y la prova la tenim en aquesta assamblea que acaba de tenir lloc.

Els acorts allí presos, no son obra exclusiva d'un home que 'ls ha elaborat dintre la soletat de sa cambra, sino obra feta a llum del dia, discutida y aprobada per centenars de ciutadans vinguts de totes las comarcas catalanas y sancionada per tot un poble, al que se li deixaren las portas ben obertas pera que's convences una vegada més que'l catalanisme may ha treballat a l'ombra.

Allí en plenes Corts Catalanes es discutió ample criteri lo concepte y solució que'l catalanisme dona al problema social, allí els burgesos, els clericals segons diuen els marxists de Llibertat, aprobaron unes bases que avuy per avuy son las més avansadas dintre la moderna sociologia.

¿Quin es el partit politich que ha fet may un acte com aquest? ¿quin es el partit que ha dedicat una assamblea composta de noucents delegats per ocupar-se del benestar de totes las classes socials y molt especialment de la classe obrera?

Cap, ni un. Dintre pochs dies sortirà el tomo de las declaracions, allí podrá veure l'obrer català la diferència que hi ha entre la xerrameca dels seus apòstols y els fets pràctichs del catalanisme.

Es tanta la democracia que respiran las bases aprobadas, es tant l'esperit de justicia y altruisme que las uniforma que sols els esperits mesquins, els reacionaris, els egoïstes las poden rebutjar.

En canvi els que desitjém una societat més justa y equilibrada que la actual, els que de

Lluís Domènech i Montaner
President de la Assamblea de Mauresa
1892

JOAN J. PERMANYER
President de la Assamblea de Reus
1893

ANGEL GUIMERÁ
President de la Assamblea de Balaguer
1894

DOMINGO MARTÍ Y JULIÁ
President de la Assamblea de Barcelona celebrada en guany pera
tractar del tema "El Catalanisme y'l problema social"

JOAQUÍM RIERA Y BERTRÁN
President de la Assamblea d'Olot
1895

ANTONI SUNYOL Y PLÀ
President de la Assamblea de Girona
1897

MANEL FOLGUERA Y DURÁN
President de la Assamblea de Tarrasa
1901

esquena als presiris de l'Africa y de cara á Europa somiem per una Catalunya oberta á tots els progressos y tancada á tots els exclusivisms, no podem ménys que felicitarnos del resultat de l'Assamblea catalanista, saludant-la com á aubada de nostra redempció.

PELEGRÍ LLANGORT

DECLARACIÓ

La "Unió Catalanista" en l'Assamblea General de Delegats celebrada els dies 22 y 23 del corrent, presentá la següent proposició que fou aprobada.

1. L'acció social del Catalanisme, y per tant l'acció que realisa la "Unió Catalanista," es una acció nacionalista.

2. Essent nacionalista l'acció que al nostre poble realisa la "Unió," tenen lo dret y lo dever de cooperarhi tots los catalans moguts per las aspiracions del nacionalisme català, calsevulga que sia llur pensar y sentir en materias religiosas, políticas y socials.

3. Las Bases transitorias de las Assambleas no son més que la transisió necessaria del actual al nou règim dintre lo període constituyent de la Catalunya autònoma, haventse de deixar á la sobiranía de Catalunya la concreció del pensar nacional en tot lo que per endavant no pot ni deu definir lo Catalanisme..

Repàssin aquestas declaracions els que titllan de clerical al Catalanisme y sobre tot els que sustentan la idea anticatalanista de dreta y esquerra, y vegin si en aquesta Declaració no hi van involucradas las sanitas ideas de la llibertat, de la igualtat y de la fraternitat.

IMPRESIONS

Ja s'ha celebrat la Assamblea de la Unió Catalanista.

Que ha sigut important ho ha demostrat lo nombre de Delegats que hi han assistit, lo nombrós publich y ls acorts presos.

La declaració que la Junta Permanent ha presentat es resposta categòrica que deixa sens efecte la afirmació de que'l Catalanisme no admet la llibertat de pensar.

Cert que no feya pas falta aquesta declaració perquè ho han vingut dihent els Catalanistes en vetllades, meetings y periódichs.

Però era convenient que ho declarés una Assamblea pera que lo que molts no comprenfan ni voltan compendre estés ben exposat á la llum del sol. Ja no hi haurá que donar explicacions continuas quan ens titllin de reaccionaris que se prou demostrada queda la falsedad d'aquest dicteri ab los acorts de la Assamblea.

Per un cantó la Assamblea declara á proposta de la Junta Permanent que dintre'l Catalanisme hi caben tots los catalans calsevulga que sia llur pensar y sentir en materias religiosas, políticas y socials; y per altra banda presenta un seguit d'affirmacions sobre la qüestió social ab lo qual demostra que no es pas cert lo reaccionarisme de que s'ens acusa. En tot cas el reaccionarisme'l trobarem entre'ls que dihentse avensats no s'han preocupat encare de lo que ja te tractat el Catalanisme: la qüestió social.

Y entre tant els soi disant redemptors son enlayrats pels obrers als quins volen redimir ab fregas de procés de Montjuich atiat en son temps desde llurs diaris.

La Assamblea de Balaguer ja's preocupá pel benestar del obrer estatuhint principis que després hem vist copiats pels socialistes madrilensy: llavor com are'l reaccionari Catalanisme s'avensaba á nostres progressius en la tasca de buscar el be pera tothom. Y ab tot l'ritis es dirho! els obrers no obriren els ulls ab la Assamblea de Balaguer: ¿hi veurán clar ab la de Barcelona? Mé'n dubto: Montjuich es molt groixut y posat devant dels ulls no permet pas veurer lo de l'altra banda; s'ha de pujar palt per veurer lo de d'un cantó y altre. Si axis ho fessin els nostres obrers veurían ben clarament la diferencia que hi ha entre'ls redemptors y'l Catalanisme y veurían caure ab estrepit idols de fanch....; pero es massa aviat: els catalans ja sabrán ajuntarnos. Quan? quan ens pegin més. Are encare'ns tractan bastant be: fins á voltas ens diuhem macos.

JOAN LLORENS CAUBET.
Contramestre.

REGENERACIÓ

Aquesta es la paraula que arreu sentim á cada moment, á cada hora, sense que cap dels que tant la anomenan y malgastin ens donguin una idea de que tinguin ganas de regenerar alguna cosa.

Si tots els obrers que assisteixen als meetings y reunions en els quals els oradors deixan anar de tant en tant aqueixa paraua la's prenguissin la molestia de volgues sapiguer lo que té de gran y sublim aqueixa frase, haurian pogut comprendre que pera

regenerar l'Estat espanyol havian agafat lo camí més tort y dolent y que, per lo tant, els seus capdills los estavan enganyant complertament.

Si'ls obrers en lloc d'assistir á certs llochs ahont se'ls hi inculcan las ideas més xorcas y antihumanas, y dich antihumanas perque 'ls atian á la revolució y al extermini, s'haguessin pres la molestia de mirar per qui costat podia venir més prompte aqueixa regeneració, no passarian avuy aqueixas crísis que malmenan las familias y no tindriam de protestar á cada moment de las brutalitats del centralisme que 'ns té com el blanch de las sevas persecucions.

Es possible regenerar á un Estat en plena decadencia, pero no es possible regenerarlo quan son govern es tan funest que en lloc d'alsarlo d'aqueixa decadencia busca no més sa degeneració. Tampoch es possible regenerarlo quan la major part dels individus que viuen en las nacionalidades de quinas se compón aqueixa Estat, pensan tant-sols en plassas de toros, en cafés cantants y en divertirse molt y no trevallar gayre.

Y per últim tampoch es possible regenerar á un Estat quan son fi primordial es tenir esclavitzadas á totas las nacions que 'l componen, y atrauren aixís sus riquesas y sos fruys sense deixarlas gosar de sus libertats, sus lleys y sos drets.

Y pera que aqueixas nacions no poguen sin regenerarse may, els grans personatges d'avuy dia han tingut la ocurrencia d'enviarhi á certs homes que ab sa tática han lograt fer veure lo blanch negre y lo negre blanch.

La falta d'estudi y d'instrucció dels nostres companys obrers fa que avuy vagin adelerats seguint aqueixos criats de la monarquia que'ls fan naixer l'odi y la rancunya contra nosaltres, contra'l capital, contra la ciencia, contra tot lo indispensable pera sa tranquilitat y pera sa subsistencia moral y material.

Regeneración, hay que barrerlo todo: ab aquestas paraules fan passar al obrer ab panyos calents, com se sol dir, sense que may li deixin veure l'gran pervindre que diuhem els espera.

¿Cóm pot, donchs, venir aquest pervindre si ells los hi predican la destrucció de la germanor y del amor? y cómo pot venir aquest pervindre si ells els hi prohibeixen lo llegir llibres ahont l'obrer hi apendria lo que necessita sapiguer, com acaba de passar en certa societat republicana?

No es aquesta la manera de regenerar un poble, no; no es infiltrantli sentiments exòtichs y desproporcionats com se'l aixeca pera posarlo totseguit en contacte ab el progrés y l'avens; no es, nò, senyalantli els viaranyys dolents y malmesos pel carro

Lo de la professó

—Qué me'n diu senyor Llopis d'aixó del Ajuntament?

—Que si no's fá professó no vuy ser may més republicá. ¡Tant que hi lluhiá jo ab l'atxa als dits!

del retrocés y de las passions, es en se-nyantli l'amor y la germanor com fem nosaltres els catalanistas que may havém fet negoci ab nostres ideals. Pera regenerar á Espanya, donchs, es necessari donar tot lo que han robat á las nacionalidades que la constitueixen, es necessari no prostituir als homes ab toros, ab cafés y tabernas; es necessari no llenzar als obrers á la lluya pel sol fet de professar diferents modos de pensar, tant si es en materia política com en religiosa.

Y d'aixó, que precisament es lo que no haveu fet may vosaltres, lo Catalanisme ve preocupantse desde que existeix.

Per vosaltres, donchs, obrers, es hora ja de que coneixeus que'ls que vos predicen regeneració son apóstoles de la farsa, y que tot lo seu interès estriba en mantenirnos separats de nosaltres. Desperteuvos d'aqueix ensopiment en que vos han ficat els enemichs de Catalunya y veniu á engroxicar las nostras filas, y junts podrém reivindicar la personalitat del nostre poble que també demana regeneració, pero nò aquella regeneració mentida, nò aquella que es enemiga del progrés y del avens, nò aquella que es contraria de la llibertat, vol aquella que fa 'ls pobles forts, grans y potents; aquella que soluciona 'ls conflictes socials, aquella que es la característica de tots els pobles aven-sats.

JOSEPH BONHOME
(Del Centre Catalunya)

Mas ja! ¿qué he dicho? Lo has oido España? Treinta millones más. Dios sea lodado. Entonemos un himno fervoroso los españoles todos sin demora. Treinta millones más... ¡Aun hay Patria!

Lux

DRETA Y ESQUERRA

Sembla que hi ha interès per part d' algun element del Catalanisme militant, d' anar decididament á la separació del nostre moviment, en dreta y esquerra.

No sabém veurer la ventatja que aytal definiçió pot aportar á la causa de Catalunya, lo que si hi pressentím, un resultat contraproducent.

Se vol marcar dreta y esquerra; y bé, ¿ab quin intent se fa aquesta denominació? ¿a qui's considererà dret y a qui esquer? Es en materia d'idees religiosas socials, ó bé en materia de Catalanisme?...

No sabém la intenció de aquests partidaris del desllindament de camps, pero la pressentim y fins ens arriscaríam á dir qu'es per-cuestió religiosa.

No pot esser motiu doctrinal perque'l programa catalanista es un, per lo tant una sola deu esser la mena de catalanistas y no hi caben dretas ni esquerras. Lo qui se separa de las bases acordadas, crea un programa distint per consegüent, cau per son propi pes del Catalanisme.

Si fos per cuestió social, no hi hauria de que, perque en tots els pensars en aquesta materia hi han associacions establertas.

Aixís venim á parar, en que, lo que remou es la cuestió religiosa: la que menys hauria de sortir al defora de la política: la eterna cuestió religiosa i retrógrados y avensats! Es molt dolorós....

Al ingressar en las filas catalanistas, sens va objectar, que debíam tancar nostres sentiments, sens per aixó ofegarlos, pera que se'ls comuniquessin y hi gosessin lo cor y l'ànima. Hi vam convenir perque lo que á nosaltres ens complauria, tal volta dintre la familia catalanista molestaría als demés. Y ho varem fer gustosos perque entenfan que s'havien imposta una igual condició, los de sentiments opositos als nostres, y que per lo tant, tampoch seríam molestats. Aytal disposició ens feya sobre-viurer á la práctica lo "aymeuvos els uns als altres"; aixó es al nostre entendre la verdadera tolerancia y veyam á tots els catalans confosos en amorosa abraçada, sense odis ni rancuniás, sense abdicar per aixó de llur manera de pensar. Aixó sí, manifestantla á fora sempre que las circumstancies los hi portava, pero respectats per tothom, per l'amor mútuu que l'ideal los encomanava inspirat en aquellas paraules gegantinas, quan per primera vegada foren llensadas al vent, las quals, els rencors dels homes encara avuy, malgrat los sigles que foren pronunciadas y ensenyadas, sens apareixen ab grandiositat.

Y are's preté tornar front á front dues menas de pensars; á tirar per terra lo que després del sentiment de patria, més enlayrava al Catalanisme: la fraternitat entre las conciencias catalanas. La sort que aquesta idea de desmembrament no tindrà resso en el cor dels bons catalans.

FRITZ

AVÍS

Pera correspondre al constant favor del nostre poble que tant benévolament ve acullint el nostre senmanari, no hem regatejat sacrificis, y avuy tenim la satisfacció de llenzar al carrer un número ab 10 planas de text, sense aumentar el preu corrent dels extraordinaris.

Segueixi com fins ara el públic dispensantnos son vallós apoyo y per la nostra part no perdonarém medis pera fer cada dia mes extensa y mes ferma la propaganda del ideal llibertador.

Aprofitem á la vegada la ocasió pera remerciar coralment als colaboradors que portan tan generosament son esfors intel·lectual á l'obra que'n havem emprenta y que seguirérem sempre ab el braç d'are y ab l'entusiasme que'n proporciona el ferm convenciment de que la nostra propaganda es justa, es honrada y tendeix á assolir la llibertat de la nostra Patria.

LA REDACCIÓ.

(1) Crucero que sembró el pánico en Melilla y que actualmente está reumático.

Feyna feta. Consell donat

La Cooperativa 1.ª del Ter

Mentre nosaltres en una d'aquelles crísis produïdes per les prédicas excitant als més baixos procediments de conquesta, als més inhumans procediments d'imposició, feyam més fondo encara l'abim que separa les classes socials, mentre eran llenys per aquells carrers cohíbent en nom d'una llibertat mal entesa, mentre nos preocupavam de lo que feya en Lerroux allá al Congrés, o perdiam la estona parlant de revolucions impossibles y antihumanas, en tant que venia la vaga y mancava l'pá en nostras llars; un nucle d'obrers serens dirigits per una clara intel·ligència feyan sa via cap al progrés, fruhint les més grans satisfaccions de la vida, anhelant perque l'anhel es necessitat d'ella, puig ell empeny per les vias del treball que dignificant l'home, un perfeccionament encara al dignissim estat actual d'obrers cooperatius de la 1.ª del Ter.

Y á fé que al comensar llur tasca de dignificació obrera eran ni més ni menos lo que vosaltres sou, eran esclaus d'un treball desorganisat y sense condicions de vida, patian com vosaltres patiu avuy encara las consecuencias de tots els desgavellaments socials, rebian també les empentes dels que volen obrir-se pas a cops de colze pera assolir un fi egoista y rascós; eran, en fi, obrers ab fondas penes com la nostra y ab pá mesurat á la setmana.

Un detall vos darém sobre'l comensos de aquesta important Cooperativa. Al fundarse 23 anys y mitj enrera reculliren en la primera reunió pera tractar de la fundació de la Cooperativa per medi d'una suscripció voluntaria la cantitat de 94 pessetas.

Al cap de quinze dies d'efectuarse la primera reunió la "Cooperativa 1.ª del Ter," treballava ja. Aquesta petita cantitat fou empleada en comprar un teler de fusta venturer y quatre paquets de fil: aixís comensaren, enmatlllevant á un soci una antiga màquina de fer rodots y á un altre soci un urdidor á mà y un lloch á casa seva ahont hi capigués lo teler.

Al vol d'aquell teler tots hi eran, en ell hi havia tancades totas sas esperances, d'ell eixia la llum que's feya veure un demà de dignificació obrera. Los moviments acompañants de la vella màquina eran la armonia d'aquella marxa progressiva que's ha portat al lloch en que avuy se troben. Los ritmichs moviments de l'eyna productiva els deyan que no paressin may, com ella, sempre acompañadament, may atolondrats, que anessin seguit llur tasca significadora, que un dia ne cullicheran gojosos el fruct.

Al tancar lo primer temps de sa vida societaria la "Cooperativa 1.ª del Ter," comptava ademés d'un capital de 40.000 duros, ab la propietat de terrenos y edificis, màquina de vapor, calderas y 73 telers mecànichs.

Divuyt anys y mitj han estat pera assolir aquests bens materials, que indubtablement son los que reportan á la vida d'aquells obrers una regularisació de las necessitats de la vida ab las necessitats dels esperits oberts á la llum dels grans espays de la civilisació.

Divuyt anys y mitj han estat pera assolir plens de entusiasme continúan llur tasca, pera deixar als seus fills aquesta gloria herència de treball.

Obrers que seguiu atolondrats als falsos redemptors que vos menan pels impossibles viaranyes. Vosaltres que serviu d'escambell pera enlayrarse homes ab fins purament egoistes, mireu la feyna dels vostres companys de Roda.

Auyuells comptan ab medis de donar als seus fills una instrucció bon xich més completa de la que vosaltres podreu dàrlos; avuy gosan de tot lo que l'home té dret á gosar, avuy viuen de tot lo que l'home té dret á viure; avuy, que per ells es acabada la bestial lluya per la vida que vosaltres no teniu, obren el cor á las grans afecions de la vida y respiren á ple pulmó la flaire progressiva que se aixeca de sa obra cooperativa.

En mitj d'aquell nucle d'esperits serens també han nascut, com era d'esperar, las ànimes de llibertat, los desitjos de que aquesta s'manifesti en tots los ordres de la vida.

Vinttres anys y mitj enrera trevallaren pera lliurar-se ells de la feixuga càrrega d'un treball embrutidòr per lo irregularitat ab las lleys de vida. Avuy aquest desitg arriba més enllà, y en mitj d'aquell planter d'obrers honrats y dignes n'ha nascut la agrupació catalanista "Bach de Roda," entitat que dessota la bandera de la "Unió Catalanista," trevalla per la llibertat de Catalunya, que la llibertat dels pobles es el desitg natural dels esperits que serens fan la via envers el progrés.

Obrers de Catalunya preneu exemple, seguiu els seus passos, la nostra dignificació ha de sortir del nostre mateix esfors, y dignificantos ab el treball enlairareu la terra que vos ha vist neixer!

J. F.

SALUT Y FEYNA

No hi ha dupte, que si preguntém a n'els obrers qu'estan rebent bonos dels que's reparteixen, ja ab motiu de la vinguda de n'Alfons XIII ja de les societats de beneficència y altres associacions y particulars, tan dignes d'elogi, pels caritatius serveys que estan presentant dintre y fora de Barcelona, no hi ha dupte que 'ns contestarán que estan agrahits y que donan las gracies.

Pero si poguessin llegir en el fons del cor d'aquells obrers, de segur que hi trobaríam la vergonya, la pena, el disgust d'haver de rebrer aquells bonos, ja que ells voldrían guanyarlos ab la suor del seu front, ab l'esfors de sas energies personals.

Allò que 'ls castellans y no castellans nos tiran en cara de que: *cada català te un rey al cos* es veritat. Donemne gracies de que siga veritat. Donemne gracies de que 'ls catalans no tingüem sang musulmana, sang mahometana en nostras venas, perque llavors, com ells, com els castellans, donariam el coll al joc, mentre que ara nostre esperit individualista nos dona valentia per vencer dificultats, per anar avant contra tot vent y marea, y fá que 'l català al sentirse home ja vulga guanyar la vida, lliure é independent de pares, de familiars, de tothom.

Aquí, als deu ó dotze anys, ja's pensa ab l'ofici, ab la professió, ab la carrera, ab la qual, al ser grans, mos hem de guanyar la vida. Nostres pares, nostres familiars, molt sabiament, ja 'ns inclinan á tan noble idea; mentre que allí, allá á moreria, sols pensan ab la nòmina dels sis mil rals, com á comensament del seu ofici, de la seva professió, de la seva carrera.

Per això nostres obrers, volen feyna, per això si en dies que no 'n troben, si en dies de miseria, acceptan agrahits l'almonina que 'ls fa el rich, no per això deixan de culparlo, de que ab son poder, ab sa riquesa be podría procurar que á ell, al obrer no li faltés traball.

El potentat, el rich, el fabricant, tanca sa fàbrica, alegant que no pot vendre sos productes, però menja y no 's recorda com s'hauria de recordar de que l'obrer es queda sens menjar y ve en aquest la necessitat y com molt be diuhen los inglesos, que 's la mare de la invenció, l'obrer ab l'exaltació del que veu que sos fills es decandeixen diu: Paran las fàbricas porque no poden vendre lo que jo produexo. ¿No diuhen que avuy produhim mes bo y mes barato que tothom? Donchs perque si no poden vendrir aquí á Espanya ¿perqué no venen al estranger?

Tan costa fer un sindicat de fabricants y que aquest los hi vengui la producció? Acas Paris, Manchester Hamburg y sobre tot las nacions llevantinas com Austria, Turquia, Egipte, que no tenen casi fabricació, no podrían ser nostres compradors? Compra á casa, ven á casa y farás casa! Això era molt bo, quan Espanya tenia diners y compraba y pagava.

Això era bo, quan l'Illa de Cuba y Filipinas nos compraven, pero avuy que gracies á quatre sigles de governs á la Madrileny, gracies á quatre sigles de unitarisme uniformista que han volgut fer d'Espanya y d'América y de Filipinas un conjunt tot igual á Madrid y que gracies á aquesta feta havém perdut aquelles possessions y havém reduït l'Espanya á la miseria, allò de compra á casa ven á casa y farás casa ha passat á l'història.

Tot això es diu l'obrer y LA TRALLA es fa ressò del obrer, perque creu que son clam es legal. ¿L'idea que ha fet concebir al obrer, la necessitat que está passant, l'acceptarán com á seva, com á propia los senyors fabricants? Deu ho vulgui y pugan fer que l'obrer no s'exalti mes y sols demani lo que habém posat per capsalera: *Salut y feyna*.

JOSEPH FONTCUBERTA

ELS PANXA-CONTENTAS

Si gireu la vista al entorn, sempre 'n trobareu un ó altre exemplar; son els que forman una branca de la gran família zoòlogica y que no tenen altre preocupació que lo que 'ls hi marca l'ventrell y 'ls goigs mundanals.

De aquesta classe de sers inútils, s'en veuen arreu, tant en la classe de levita com en la de brusa, sent la causa de sa existència l'caciquisme, que sempre ha treballat perque 'ls homes perdin el dret de ciutadans y siguin sols servils criats del poder del repugnant cacich, qui fá y desfá, sentint sols el goig d'erigir-se en senyor feudal de pobles, als qui vol tenir masells d'ànima per manejarlos com fitxes de domino.

Las nacions que han de contar en sas estadísticas particulars mes estol de panxa-contentas, son las atrassadas é ineptes, que consideran la instrucció com un luxo y no com una obligació que ha de tenir tota persona, per desempenyar á conciencia l'comés que la Humanitat ha confiat á cada individuo; els Estats que van á la devantera del avens, com son Inglaterra, Suissa y els Estats Units, no han de tenir la desgracia de veurer fills febles que abandonan la conquesa de la perfecció de la societat, perque en

aquests llochs esmentats, cada ciutadá s'es consagrati defensor de la santa causá que ha de portar la germanor entre tots els homes, lo que 's logra sacrificantse sempre per altre, sent aymador del altruisme y de cor obert y franch.

A Espanya, no cal ferne menció, perque ja es sabut que 'ls homes d'esperit regressiu y reaccionari hi son en tanta abundor com camps erms hi ha en la plana deserta y rasa de Castella; fins en la nostra aymada Catalunya 'n trobém quelcom del esperit d'inació qu'es la característica de l'ànima castellana, puig per nostra dissort també s'han tingut de conreuar en nostra terra las malestrugas de Ponent.

Així veyém que l'agrupació d'afemellats de la mal anomenada classe alta y de la també mal titllada classe baixa, que s'ha ficat á casa nostra, es la que fá mofa continua dels ideals d'emancipació collectiva é individual que informan al humanitarí moviment Catalanista; es la que fa sagnanta burla dels ideals de progrés que ostenta nostra honrada doctrina y la que 'ns moteja de ilusos, de somniadors y de bojos y que fins demana l'extermi dels autonomistas, perque, per ells, som un perill constant per la *societat*, per aquesta *societat* que vol del mon desde las embrutidores plàssas de regular la bona marxa toros y que desitja conservar el *orden*, acudint en los bordells més ó menys aristocràtics, pero tots plens de cràpula, ahont cauen rendits per quatre bagassas desvergonyidas que 'ls hi traspasan el sentiment prostitutit que portan sobre.

Els ideals de Patria, no poden acullirlos sers que son de la mateixa alsada moral que 'l reptil que rastreja per terra; els homes que solzament ho son de forma, que han vingut á la vida no mes que per fer colecció de *queridas*, de diners, miseris, embrutiment y perversió, que abaixan els ulls devant del primer dèspota que 's presenta ab el fuet alsat, que miran el talent y la honradés de la persona per la bona qualitat del trajo ó del luxo que ostenta, y que tractan de la esclavitud permanent de germàns com á jochs de criatures, no son dignes de figurar en las rengleras nacionalistas, puig si nosaltres admitem á grans y xichs, sabis é ignorants, negres y rojos, no podém abrigar en nostras filas á sers degradats y repulsius que no volen esser regenerats, que viuen per menjars y no menjan per viure, que, com diu molt be 'n Santiago Rusiñol, "...quedan condemnats á prosa eterna...", sense tastar res de poesia, que 's la mare amorosa que dignifica y fa gran el cor dels homes, siguin humils ó potentats, que això últim res implica en la essència del esperit.

JOSEPH BATISTA

EL NOSTRE CAMÍ

I

En un de nostres números poch anteriors al present publicavam uns articles titolats *Ja desglassa*, y á fé que á nosaltres no'ns ha estranyat pas gens que comensi á *desglassar*.

Els obrers catalanistas que seguim ben fermes la nostra via, sens que d'ella'ns desguin els moviments polítichs passatgers, sabiam ben bé que desglassaria, ho sabiam; y avuy sentim aferrarse més fortament en nostre cor la falaguera esperansa de que tart ó d'hora, tots els obrers catalans vindran á engroixir las filas del Catalanisme.

Tots hi serém envers la nostra causa á ajudarnos en la noble tasca empresa; tots hi serém perque tenim fam de llibertat y set de justicia; tots hi serém perque las ànimes d'un millorament social furgan en nostras entranyas, y questa sola aspiració vos fa ben dignes d'esser catalanistas.

Vindreu en nostre camp convensuts de que'ls principis democràtics que sempre ha ostentat el Catalanisme, y la tolerància dels adeptes á la nostra causa, son tarrer ben plà pera realisar totas las accions que exigeix la lluya que sostén els obrers per assolir aquest millorament social.

Quan el nostre esperit estiga ben seré, y la nostra ànima ben purificada, quan haurém vist ensorrarse aquest hermos castell de cartas que aixecan devant nostre els que volen guiarlos per els tortuosos viaranyes que indubtablement han de conduirnos al retrocs, donada la constitució actual dels núcleus socials; quan haurém vist per nostres propis ulls l'esquelet d'aquesta comèdia indigna que fan devant nostre els que's titulan nostres redemptors; y per fi, quan mirém serenament lo que hem fet y lo que hem lograt, sens dupte pensarém més ab el Catalanisme, y més fermes que mai entrareu en nostres filas després d'una madura refle-

xio, basada en la trista experiència d'aquells fets que cal tinguém presents á tot hora.

Pensem bé ab aquelles horas de febrosa exaltació, produïda per les prédicas excitants al extermini anti-humà; tingüem presents aquelles tentatives de lluya contra la forsa armada, representant d'aquesta autoritat sempre perjudicial pera nosaltres; recordéu aquelles vagas, en les que haurém sentit l'amargor de la fam; fem recompte dels nostres actes, y mirém la nostra actual situació; de qu'ha servit tot lo que havém fet? hem avensat exposant nostres vidas y nostra llibertat, y en conseqüència el rossegó de pá dels nostres fills?

No! La tasca realisada per nosaltres, bé ho heu vist prou clar, no'ns ha fet pas caminar avant. Els fruys de la nostra feyna, en el social, no son pas dels que deixan llevar. Mes no es nostra la culpa.

La culpa ha sigut dels oportunistes que han aprofitat l'afany de llibertat dels esclaus, l'assegament de justicia dels que com nosaltres han d'acotar el cap y carregar sobre las febles espalldas las conseqüències d'una gran desmorralisació y desorganisió social. Si; la culpa es d'aquests oportunistes, repeixeix, que han explotat á un poble tot ell plé de grans entusiasmes, tot ell prenyat d'angunias y de penas.

Llibertat, Igualtat y Fraternitat; en nom d'aquesta llibertat nos han fet esclaus d'un encegament, que nos ha portat á atentar la fraternitat, y aquesta mateixa esclavitut que han posat sobre nosaltres, ha sigut causa de que ab una arma á la mà, volgessim fer sentir la forsa del qui pot més. Y la igualtat l'hem vist escarnida contemplant la gauderia vergonyosa dels que'ns volian redimir gaudejant, mentre nosaltres trevallant no guanyém en una setmana lo que gastan en un àpat.

La nostra gran aspiració, significada ab aquests tres grans mots del nostre lema, l'hem destronada nosaltres mateixos guiat pels mals pastors que'ns menan.

Els camins per ahont encaminém nosaltres esforços y nostras energias totas, no son pas els que portan envers lo progrés, no, ben al revés, aqueixos camins son els tortuosos viaranyes que conduheixen al abim, ahont se ensorraria nostra única riquesa, la fé en el regnat de la justicia; y'l nostre entusiasme sortit del fons de nostres cors que bategan al impuls de tot lo que'ns progrés y llibertat.

Un altre dia, desde las planas de LA TRALLA, ahont els obrers hi tenen tribuna lliure per exposar sas honradas ideas, els seguirém aqueixos tortuosos camins junts ab nosaltres, vos ensenyarem l'abim y sa fondaia esferehidora, y més endavant, ab nosaltres també, seguirém l'ample caminal de la cultura, qu'es el que segueix el Catalanisme, y que indubtablement ha de conduirnos al desitjat: la dignificació de Catalunya ab l'autonomia, y el millorament del proletari.

Es un company el que vos parla. Un company que no té quefe ni redemptors, pero que té conviccions fermas y arrelades.

MEMORANDUM

Las eleccions y en Guimerá

Ab motiu de la pregunta que la passada setmana 's publicà en la *Tribuna* de LA TRALLA, se m' ha ocorregut ilustrar, encare que humilment la opinió del autor de la pregunta fentli present que 'l catalanisme no'oposa á la lluya electoral per medi del sufragi universal y tant es així, que en la Assamblea de Reus, el Catalanisme ja 's preocupá d'aquesta qüestió y proclamá la llibertat d'usar d'aquest medi pera la consecució dels ideals del Catalanisme; y no sols feu aixó, sinó que mes tard en l'Assamblea de Tarrasa se refermá aquest criteri y en ella l'minent autor dramàtic en Angel Guimerá digué textualment en son discurs de defensa d'algunes de las Bases:

"Senyors y Companys de Catalanisme: Fa vuit anys en l'Assamblea Catalanista de Reus, parlant d'aquest mateix assumpte que avuy com á un dels principals nos congega, vaig manifestar que estava en la conciència de tothom la necessitat de que 'l Catalanisme intervingués en la vida activa de la política, y per lo tant, la conveniència de que prengués part en las lluytas electorals utilisanhi en la empresa totas las seves forças.

Y tot lo que vaig dir en aquella Assamblea memorable ho torno á dir avuy ab igual convicció, ab igual ansia d'anar endavant, ab igual esperança, y millor, ab igual seguretat de arribar un dia á veure Catalunya gran y honrada y gosant de la mes completa autònoma.

Y no puch pensar d'altra manera, jo, senyors, que desde tants anys, desde un

temp en que l'hi dirse catalanista era criminal ó ridicol fins per la immensa majoria dels catalans mateixos..."

Dit això y aconsellant al autor de la pregunta que's serveixi enterarse dels acorts presos per la Unió Catalanista á Reus y á Tarrassa penso que n'hi h'á prou pera desfer la preocupació del company autor de la pregunta 4.^a

Y tot això no vol dir que tots els catalanistas ne sian partidaris de las eleccions, puig si se personas tan significadas com en Guimerà han afirmat públicament esserne partidaris, molts n'hi han que no hi creuen y gosan de la llibertat del retrahiment.

PERE FERRATE

A "La Epoca"

El distinguido colega inconsútil, parlant de l'anada d'En Borrás y sa companyia á la vila del os, diu:

«Hay en Barcelona verdadera espectación para saber el éxito que tengan en Madrid estas obras.

Nos atrevemos á augurarlo excelente, á pesar del obstáculo que para el arte dramático representa un idioma que no es familiar».

Con qué expectación apesar del IDIOMA, eh?—Bé, rotativa de primera magnitud!—Vols dir que no t'has equivocat?—No't sembla que's tiraran assobre teu's oseznos tus inconsútiles hermanos?—que no ho sabs qu'es dialecte?.... Pró, seguim, seguim la lectura

Son muchas las personas que se han abonado, queriendo honrar el arte de una de las regiones españolas que han recibido con más entusiasmo al Monarca.

Entre ellas figuran la marquesa de Monistrol, el marqués de Ivan Rey, el barón del Castillo de Chirrel, etc.»

Ara hi cáich! Los senyors marquesos y baroneses de tal y de qual son els que s'han quedat localitats, en concepte de agrahits á la regió española, que ab més entusiasmé ha rebut al monarca. Però, has de saber, quixota amiga, qu'això de que Catalunya, la que tú yls teus germans (fills tots de la mateixa Ossa, la de l'oso) en dieu regió no ha fet, ni molt menys, rés pera que la compten entre las que mejor recibimiento y etc. hicieron á D. Alfonso; els que li feren tot allò, llevat de 800 llogats á quatre pessetas diarias, dels quatre marquesos que anomenas, y dels quatre mil castellanos que vingueren de Madrid potser á costas del Presupuesto, llevat d'aquestos y dels curiosos que semblava que no haguassin vist may un ase volar, varen ésser los periodistas rotativos de la corte AJUDATS per algun qu'altre periodista d'aquí quina sanch catalana és difícil sapiguer si's volia tornar blava. Y siguieren els marquesos de Comillas qu'obligaren á trevallar en diadas de quietut y de reculliment; siguieren las señoritas que's pensavan qu'el ditxo català podia tenir el seu vi-ce-versa fent qu'un Rey siga per una noya.

Epoca, no sé que siento.

«Se dignará el Rey suspender por un dia su luto asistiendo á alguna representación de la compañía catalana?

Hay quien lo juzga posible.»

Y no ho ha d'ésser de possible!

No sabéis, Epoca mia, que no hace mucho asistí a los toros d'Almería?

Y donchs, á qué li vé are de considerar problemàtic qu'assisteixi á las funcions d'en Borrás?

Bé es veritat qu'en elles no s'hi dirá ¡Olé ya! — Viva tu mare! — ¡Bendita zea la mare.....! y demés amoretes més ó menys maternals. Pró, en cambi s'hi parlará en català, en dialecto catalán....

¡Ay! perdonen Vds.—Precisamente es lo que más me habian encargado, que dijera IDIOMA y no DIALECTO!!!

K. TA. LÁ.

ELS TAFANERS

A mon cosí en Joan Grau

No comprehens lo perqué y com se critica als tafaners quan uns menos y altres més, de tafaner ho és tothom. Tots volém saber las cosas que á ne's altres succeixen, si disfrutan, si pateixen, las fàcils, las perilloses. Y tots ens passém lo dia volgunt sabé'l qu'ignorém, millor dit, ja'l comensem á una tafanera. ¿Que tal com s'ha descansat? És dormit bé? ¿com se troba? És bonica aquesta roba!

quant l'hi costa? És que l'ha comprat? ¿Com se trova la senyora? ¿que no trevallas? És que vas? ¿Tens gayre caló? És que estàs? ¿com t'ha provat l'anar á fora? ¿Com va'l negoci? És que dinat? Si dinan És que ha gayre gana? És que és casada ta germana? És que has pres café? És que has sopat? No esperém que se'n espliquin las coses, las preguntém, y jamay considerém que potser que mortifiquin nostras preguntas á algú que si acás l'hi estigués bé diria És que n'has de fer? És que t'importa això á ne tú? És que Perqué passas tants cuidados per tot lo que'm passa á mi? És que ho compréns que no ho vull dir y que no estich per bolados? Y com tots prenem paciencia y als preguntons aguantém, es clàr, també preguntém en justa correspondencia; y uns ho fém sols perqué es moda, altres per tafaneria, y altres per hipocresia ó perqué així ls acomoda. Y aquest vici s'encòmana de gran manera á la gent; fins se trova desatent qui no pregunta ó demana. Per xo dich, no comprench com se critica als tafaners quan uns menos y altres més, de tafaner ho és tothom. N'és aquell, y vosté n'és, l'altra y lo de més enllà, tots, tots volém preguntá fins jo que'l dich á vostés; És que vritat tot lo qu'he dit escriptint tant llarga estona? Y penso, tant se m'endona de tots modos ja està escrit. És que no's agrada? És que'm fá á mi! És que He tocat bé aquest assumpt? Res m'importa, y'ls pregunto És que Penso bé pensant així?

ENRICH DEL CARRIL

Polémicas

—Tens algún dubte sobre la base 1.ª, Joseph? —Avuy no puch presentartens cap; però com que dita base s'presta á moltes consideracions, tal volta en las vinientes conversas presentaré alguna observació.

—Sempre que vulguis pots ferme las observacions que tinguis á bé; pero ja que avuy no 'n tens cap, si't sembla bér tractarém de la base 2.ª y si hi ha temps d'alguna altra.

—Molt bé dius; y per endavant te dich, que la base 2.ª no cal discutirla, perqué comprench que es de rahó que vulgué vostra legislació antiga, reformada de modo que estiga d'acord ab las modernas necessitats.

—Repara que si això ho dius á algún dels teus companys, serás considerat com un retògrado que que vols legislacions antigas.

—Veig Joan que vols probar si m' he fet ben capís de vostre programa y m'agrada que així ho fas-sis. A aquell que m' digués lo que tú dius, li respondrà, que no vull legislacions antigas, sinó que de lo antich en vull lo bò, y lo dolent deixarho pera substituirlo ab lo bò de nostres temps.

—Perfectament. De la base 3.ª que 'n tens que dir?

—Perque voleu que la llengua catalana sia la que s'haig d' usar ab carácter oficial dintre de Catalunya? Repara que aquí també hi han extrangers.

—Confesso que hi ha extrangers; pero aquells son tant pochs que casi pot dirse que son una minoria insignificant. Per altra part, son extrangers que parlan uns una llengua, altres un' altra y per no ofendre á uns no podem acceptar la dels altres. Es més natural que la llengua oficial sia de la terra. Observa que actualment son molts els catalans que no coneixen altre idioma que 'l català, y ademés no sé comprender que 'ls catalans tinguem de venir obligats á despreciar nostra llengua per acceptarne un altre que no tenim cap obligació d'aprendre; molt conforme en apèndre quan nosaltres vullguem, no quan vulguen els altres. És que això fera la libertat sino poguéssim fer us de lo nostre?

—Però m' sembla una mica exagerat lo volgues també 'l dret de dirigirvos al Poder Central en català.

—Lo Poder Central ha d'atendre á tots els pobles que integran l'Estat y no ha de considerar-se mai ab facultats pera obligarlos á fer lo que ell vulgui, perqué 'l Govern se fa pera 'l poble no 'l poble pera 'l Govern.

—No hi faig oposició forta perque en principi estich conforme ab questa base: únicament t'he presentat discussió sobre d'ella per veure en que t'apoyavas.

—Tú compendrás que es cosa tan clara que ni tant sols necessita defensa. Jo trobo molt natural que un poble tinga per idioma oficial la seva propia llengua.

—També ho comprehens així.

En el tramvia

—Senyor, no's pot fumar.

—Ja ho pot dir, ja; es un tabaco detestable...

—Donchs si't sembla podrém parlar de la base 4.ª ¿Hi trobas algun inconvenient?

—Home, trobo que sou exclusivistas perque vos leu que 'ls cárrechs públichs dintre Catalunya solsian despenyats per catalans.

—No som exclusivistas. La rahó es la quina 'ns fa creurer que d'aquest modo y no d' altre s'han de provehir els cárrechs públichs.

—¿Quins razonaments presentas en apoyo de aquesta base?

—Arguments que á mi 'm semblan ben convinents. Digas, ¿pera qué es l'empleat públic?

—Pera servir al poble.

—¿L'ha de servir be ó malament com ho fan are?

—Això no cal dirlo: al poble l'empleat públic l'ha de servir be. Si 'l serveix malament ja 's pot dir que no es tal empleat perque fent lo que li sembla es poch menys que si fos amo.

—Donchs be: no t' sembla que pera que l'empleat puga servir be al públic necessita saber qué es lo que 'l públic vol?

—Es natural.

—Y pera saber lo que 'l poble vol ¿no t' sembla que es precis que 'l entengui?

—Sí.

—Y 'l català qui 'l entendrá millor que 'ls mateixos catalans?

—Ningú.

—Donchs vet-aquí la cosa ben clara. Com que 'l català ningú 'l sabré millor que 'ls mateixos catalans, d' aquí 'n deduhím nosaltres la necessitat de que l'empleat públic de Catalunya tinga de ser català. Així mateix reconeixem que es de rahó que á Castella 'ls tinguin castellans, á Galicia gallegos, etc. Comprends be are 'l perqué d'aquesta base?

—Sí.

—A més, si't fixas bé en questa base no hi trobarás l'esclusivisme que deyas, perque, com pots veure, diu que 'ls cárrechs públichs també podrán desempenyars aquests que sian catalans per virtut de naturalisació. Per altra banda, l'empleat foraster no es cap garantia pera'l bon servei del poble, perque ell es com auell de pás; en questa terra no li lligaria res, y si complís ho faria sols per compromís, may ab l'amor, ab l'interés ab que ho faria un fill de Catalunya que tenint aquí sos amichs, familia y interessos no voldria pas ab sa dòlenta gestió perjudicar més ó menys directament sos interessos, la familia ó 'ls amichs, y encare que'l català no tingués familia, ni enteressos, ni amichs, tindria la condició de català, que permet suposar en ell estimació per a Patria nadiua.

—Jo comprehens be tot lo que dius y la rahó de la base que discutim.

—Donchs així podém donar per acabada nostra conversa d'avuy.

—Avans voldria ferme una observació.

—Digas.

—Jo'm creya que 'ls catalanistas no més reconeixen una Patria; pero per lo que veig en reconeixen més d'una.

—Perqué ho dius això?

—Perqué has dit que pot suposar-se que tot català deu estimar á sa Patria nadiua. N'admeteu alguna altra?

—Jo't diré; s'ha parlat molt de patria petita y de patria gran, y això nosaltres en certa monera ho reconeixem. Per nosaltres la petita es Catalunya y la gran es tot el món; abduas patrias son obra de la Naturalesa.

—L'Estat, donchs, per vosaltres no es la Patria?

—No: no es més que un conjunt de Patrias.

Aquest conjunt avuy pot esser més gran, demà més petit; com á obra dels homes, no té la fermesa de las obras de la Naturalesa. Estàs conforme ab aquest criteri?

—Si; veig que sobre això de la Patria teniu idees bastant avansadas.

—Donchs ja veus que va resultant falsa la classificació d'atrassats que 'ns aplicava En Lerroux. Tens alguna observació més per fer?

—No Joan, y com que ja comenza a ferse tart me despedeixo fins a divendres.

—Donchs t'esperaré.

—Salut, Joan.

—Igualment, Joseph.

DELCLOR

La Fraternitat republicana

No's pensin que ab aquest epigraf vulguer referència á cap d'aquests migrants edificis anomenats "Fraternitats republicanes", ahont s'hi aplega per fer patria un contingut més ó menys notable de republicans; res d'això; me refereixo á la fraternitat propiament considerada y ab tal motiu, un hom no pot menys de notar el refredament y la inercia que á n'el camp de la mateixa es nota entre las filas que baix las ordres del gran Salmeron Krause, tenian fá poch com á cosa molt propera l'enderrocament del régim actual per mudarlo ab el que ells patrocinavan.

No hi ha dupte; la fraternitat se refreda; més que això, s'esbulla y això no pot regoneixre altre causa, que'l descrédit en que han caygut los seus caps-directors per sa informalitat y poca conseqüència política.

Informalitat perque'l poble ha vist defraudades las seves esperances al veure com passaven los preciosos moments en que cumplia'l plasso que havien senyalat los caps de colla per l'avveniment de la república. Inconseqüència política perque un dia 'ls federals anant de brassat ab els unitaris y altre, un conspiçuo del partit venent per un grapat de plata els seus ideals y els de tot un poble inconscient que'l segueix, han fet dintre del partit republicà de la inconseqüència política com un dogma inseparable.

Han passat aquells moments d'entusiasme en que guanyant unas eleccions ben preparadas s'havian fet ja molts la ilusió de un pròxim avveniment de la república, han passat ja aquells moments de efervescència política en que'l propi triomf rellevava als conspiçuos de partit de formular cap programa y ha seguit altre cop la calma, la quietut y desengany de molts votants que esperaven en el talent y bona fe política dels seus directors. Y are que en lo transcurso d'aquest temps passarán sens dupte moltes coses, y tindrán lloc molts successos en los que s'haurá de posar á prova la vitalitat del credo republicà, molt ens temém (volém dir que'n's en alegrem) que no surti á la superficie tota la discordia, tota

—Tú compendrás que es cosa tan clara que ni tant sols necessita defensa. Jo trobo molt natural que un poble tinga per idioma oficial la seva propia llengua.

—També ho comprehens així.

la diferencia, tot el dualisme que existeix y existirà sempre dintre del partit republicà y'l que sens dupte acabarà d'esbullir aquella fraternitat que en forma de Unió Republicana es va formar fà dos anys ab tant y tal entusiasme.

UN BREVIARI

Una tunda á n'en Lerroux?

Que no sigui menos en Corominas

Si, senyors, si; igual se mereix una tunda en Corominas qu'en Lerroux, puig si l'un ho fa malament, l'altre ho fa pitjor. Pera justificar aquest concepte, preguntaré á n'els pochs qu'encara segueixen als dos *fulanos* citats: qui va ser el que fundà'l trust republicà de Barcelona y aqueixos establiments anomenats FRATERNITATS?

Resposta al canto: En Lerroux.

Qui va ser el que va ajudar á tal empresa? — En Corominas. Donchs are veurán aquest últim senyor com satisfá'l desitjos d'un de dits establiments anomenat Fraternitat Republicana de Sans.

Crech qu'ls llegidors de LA TRALLA ja s'haurán enterat de que's republicans de aquí, han fet venir de Madrid un senyor que s'anomena Ubaldo Romero Quiñones, expressament per comensar una campanya contra l'impost de Consums y alguna altra cosa; donchs bé, aquest senyor tenia de donar la seva primera conferencia sobre dit assumptu, en la Fraternitat de la Granvia; però hi va haver algú que va fer trevalls pera que dita conferencia's dongués en la de Sans, á quin efecte's passà un escrit a n'el periódich d'en Corominas (que vostés ab tanta rahó li diuhen *La Putinera*) pera que anuncies la citada conferencia; més, en Corominas degué picarse de l'honor perquè quedava preterida la Fraternitat de la Granvia; y quina t'en fa, no publicà'l tal anunci.

Lo president de la Fraternitat de Sans, al veure que *La Putinera* del dissapte (edició del matí) no portava res de la conferencia, á la tarda del mateix dia, s'en va anar á l'imprempa á preguntar perquè no posavan l'anunci de referencia, contestantseli que no havían rebut l'original de la redacció.

Llavors se dirigí á la redacció y, encrantse ab un germà d'en Corominas s'entauzá'l següent diálech:

¿Por qué no han publicado ustedes en la edición de esta mañana el anuncio de la conferencia, etc., etc.?

—POR QUÉ NO NOS HA DADO LA GANA. (Pàrraulas textuals per més que no *fraternals*).

Llavors el president, tot anants'en, digué:

—Está muy bien; ya publicaremos por nuestra cuenta otro periódico y entonces también pondremos LO QUE NOS DARÁ LA GANA.

Al sentir això l'hermano Corominas va agafar la natural pór de que sortis un competidor y li prengués la manera de fer *peuros chicos* y donantli mil satisfaccions, li va dir que ja ho publicarían en la edició de la nit.

Ab això, queda demostrat qu'essent en Corominas un dels que més van ajudar á n'en Lerroux á fundar aquestas Fraternitats que's fan competència, are las tracta de qualsevolga manera d'ensà qu'à ratos perduts, fà d'alcalde fantoche y de Sans no s'en recorda més que per anar á reparar bonos en l'Ateneo ahont de tot hi ha meus obrers, com si aquests en tinguessin prou menjant un dia y dejunantne trenta.

Se veu ben clar que lo que vol ell, és fer otsentació, fent servir la miseria de l'obrer pera propaganda de las sevas mesquinas ideas.

¡Ditxós serà'l dia que'l trevallador sabrà fer neteja d'aquesta classe de microbis apartantse del costat d'aquests que fins se rifan de la miseria.

Y are, consocis, ja podeu firmar protestas, que no es això lo que haveu de fer pera convencer; accepteu las controversias á que vos convidan els obrers de debò, catalans de cor.

UN PROLETARI

SOCI DE LA FRATERNITAT REPUBLICANA DE SANS

DEL MAL EL MENOS

Escolti senyor Giménez,
qué no'm podria explicar
que vol dir ZURDO?

—Si, hombre.

El que para trabajar
escribir y comer usa
la mano izquierda no más,
se llama ZURDO.

—Ay, vatúa!

Donchs això vol di esquerra...

—Eso mismo.

—Recristina!

|De quina 'ns hem escapat!
—No te comprendo.
—Pues, hombra.
Ben aviat m'entendrá.
Si aquell de las cinch mil pelas
de que's parla tant y tant
sab trevallá ab la mà dreta
ab tanta facilitat
com ab l'esquerra, s'enporta
totas las feras del parch
sense deixar ni las monas.
—Tienes razon, menos mal.

FLORAS

Lo 23 de Maig de 1561

Lo dilluns passat fou l'aniversari d'un aconteixement que, per demostrar tan clar l'esperit amplament democràtic que sempre ha tingut la rasa catalana, es fà verdaaderament digno de recordansa.

En aquell any s'esqueya aytal dia en diumenge, y era tradicional costum que en lo Ofici que se celebraba en la Catedral hi assistissin á mes dels Concellers, totas las autoritats de Barcelona.

En aquests Oficis tenia cada hú destinat son lloch en relació ab sa importància, y com que tots eran catalans tots s'havien conformat sempre en demostrar-se tal com eran; més en aquell any s'havia introduït ja la Inquisisió á Catalunya y als inquisidores, que eran castellans, s'els acorregué aquell dia ocupar uns sillons del costat de l'Epistola y posarhi una alfombra per son adorno; de preeminència real era aytal costum y els Concellers que per ella estaven obligats á vetllar, decidiren oposar-se á lo que's proposaven aquella gent; endevades sigué que els hi enviessin dos delegats pera persuadirlos de que desistisin de sa pretensió; fou necessari que se celebrés Consell y qu'es prenguessin serios acorts pera sostener l'honor de la Ciutat.

Per si se comensá l'Ofici á la Catedral y al anarse á sentà en los sillons los inquisidores, los Concellers els intimaren ab sa característica enteresa á que's retressin de aquell lloch que no els pertocava; los agents del Sant Ofici contestaren ab evasivas dient "que estavan donde les pertenecia y que asi se usaba en Castilla", y allàvors fou quan indignats al sentir això, los oficials del Veguer pensant primer en l'honor de la Ciutat que en lo lloch ahont eran, arrencaren á viva forsa los sillons en que hi estaven assentats aquells dos membres de l'odiós Tribunal, mentres revolcats per terra proferian mil insults contra Catalunya.

Ab aquest episodi se caracterisa ab tota forma lo carácter del català d'aquella gloriosa època, y es demostra ben clarament que la nostra rassa ha sentit en totes las èpoques un odi etern per las institucions arbitrarias y despóticas, y es demostra qu'el verdader català, per sobre de tot y en preferència á tot, es eminentment democràtic.

PERE B. TARRAGÓ.

Sans, 22 Maig de 1904.

Ridicolesas castilas

El gran Melquiades Alvarez al fer el curs presidencial dels Juegos Florals de Sevilla (ole-yá) va dir entre altres tonterías lo que segueix:

"Voy á hablar de la Fe, de la Patria y del Amor."

Hay quien ensalza la patria grande, que abarca para el hombre todo el mundo; pero éstos que tal pregnan son los falsos propagadores de una idea con que pretenden disfrazar sus propósitos, envueltos en todos los horrores y violencias.

En contraposición á éstos, existen los que con espíritu pobre y raquítico están enamorados de la patria chica, entendiendo por tal la regió, el pueblo donde se ha nacido, este pueblo y esta regió que tan a menudo se abandonan cuando el hombre marca los rumbos que han de decidir de toda su vida.

Hay que sobreponerse á las ideas de la patria grande y de la patria chica y abrazarse á la idea de la verdadera patria, de la que se forma con el concurso de una misma lengua, de unos mismos usos, costumbres, religión y raza..."

Ateme uestez estas moscas por el bigote.

Que no ho veu senyor nyévit que això que diu se dóna patacadas!

Si per verdadera patria s'enten (y això es lo cert) la que se forma con el concurso de una misma lengua, de unos mismos usos, costumbres y raza, diguim si á Catalunya parlén ab el caramel que 'ls de Zeviyya parlan, si usém calxa estreta perquè 's marquen las vergonyas, si tenim las mateixas costums que 'ls afemellats andalusos y si ballém á la descarada com ells. ¡Vritat que no!

Llavoras si la regió catalana forma una patria (no chica, sino una verdadera patria com vosté mateix diu) com es possible qu'ns sobre-

posém á las ideas de patria grande y patria chica si per los catalans no més n'hi ha una, una de sola, indiscutible.

Quedém, donchs, ab que allò del *espíritu pobre y raquítico* no va per nosaltres eh?

Li aconsellém senyor Melquiades Alvarez, que's serveixi estudiar mellor lo que no sab. Si li falta mestre no s'apuri. Pera explicarli això y molt més qu'à vosté li falta aprendre li oferim un nen dels que concorren á las nostres escoles gratuïtates. Tot lo més que pot passar es que 'l nen se fassi un tip de riure á las seves costellas.

Segueix el senyor Melquiades:

"Se acusa á nuestra raza ¿quina? de un defecto que efectivamente tiene, y es el defecto de soñar.

Es verdad: nuestra raza sueña, pero sueña por su engrandecimiento."

Véguen de no somiar massa perque es un mal vici. Se conta d'un pobre home que mentres somiava que li tocava la grossa de Nadal, els lladres li estaven prenent las úniques sis pesetas que tenia, del calaix de la tauleta de nit... y are els inglesos estan fent la mar de barrila á Mallorca y diuhen que s'estan banyant ab aguya de Rosas, ó lo que vol dir que son á Rosas fent ensaig de tiro al blanch.

Y creguim senyor somia truytas que ja fa temps que apuntan.

Y are dispensar y buenas.

MONGETAS

FLIST - FLAST

Pel Juny se preparan festas
y pel Setembre també
are si afegim á aquestas
las que fà poch hi ya haver
resulta qu'un hom es traga
tres festas en un any sól.
Vaja; ¿voleu més consol
per vint mil obrers en vaga?

A Madrid un d'aquests días
celebran Congrés naval;
jo proposo á n'els marinos
ab tota formalitat
que hi portin també la escuadra
y la posin al estany
que així á més de la ventatja
d'estar tot centralitat
hi hauria també l'inmensa
pel país pobre y pagá
de veure ab aquest sistema
els barcos assegurats.

En Corominas s'extranya
que siguin accidentadas
las sessions verificadas
quan ell ocupa el sitial
y es qu'es veu qu'el gran assiàtic
en mitjà de tanta gatzara
no's deu' vé adonat encara
qu'es arcalde accidental.

UN BREVIARI

Tribuna de "La Tralla,"

Sr. Director de LA TRALLA:

Pregunta 4.^a

¿Perqué siguent lo Catalanisme contrari á las solucions del sufragi universal, permet 6 consent, que convensuts catalanistas hi concorren, pera'l logro de sos ideals?

JOSEPH PARDAL Y BOIX

Vilassar de Mar.

Sr. Director de LA TRALLA:

Resposta 1.ª—Sent lo Catalanisme una idea dintre la que se acoblan diversas tendencias y opinions y encara que sabém qu'el Su-

fragi Universal es una farsa, lo Catalanisme no pot menos de consentir que los catalanistas que vulguin, concorren á las eleccions encara que sols sigui pera donar una mostra de la tolerancia que hi ha entre nosaltres.

Ademés me sembla que l'anar á las eleccions no fa cap mal á la nostra causa sino que pel contrari es inductable que á cada elecció puja el nombre de catalanistas, lo que demostra que això es un medi de propaganda com qualsevol altre, y això es lo que convé perque ab propaganda es fan catalanistas, neixen novas entitats y això es medi per lograr lo nostre ideal. De modo que mal que sols sigui per això'l Catalanisme no pot per menys de consentir que es vagi á las eleccions.

Me repeiteixo de vosté afectissim S. S.

ADOLF G. ROIG

Resposta 2.ª—La Junta Permanent de la "Uniò Catalanista," per mes convensuda que estigués de la inutilitat d'aquest procediment avuy per avuy li es impossible no permetre que las entitats á ella adheridas hi prenguin part.

Y es perque existeixen los acorts d'una Assamblea, acorts fets per exigirlo aixís las circumstancies de la època en que's varen fer, en els quals es permet concorrehi. Per això las entitats que aixís ho fan usan d'un dret indiscret, si bé no tenen en compte, que no sigueu aquesta la verdadera idea que enjendrà aquells acorts.

Aquesta pregunta guarda molta relació ab la insertada en lo número anterior, aixís es que espero ab verdader desig los articles que sobre el particular promet publicar el company Margenat.

Disposi de S. S. y company

PERE B. TARRAGÓ

Resposta 3.ª—Avans de contestar directament cal fer una aclaració; crech que's catalanistas qu'es valen del sufragi universal, ho fan millor per el logro de sos ideals (puig saber prou bé que de la gent de la *meseta* no'n traurem res á las bonas) perque ab motiu de eleccions es molt apropiat per fer propaganda dels principis qu'integran el Catalanisme.

Altrement rés té d'estrany que's valguin del sufragi universal, puig no estant implantat el sufragi per classes com està estatuhit en las Bases de Manresa, han d'aprofitarse de las armas que bonament dona'l contrari. Ademés el Catalanisme ho permet.

Y no tinch res més que dir sino que soch de vos senyor Director company de Nacionalisme

P. V. y F.

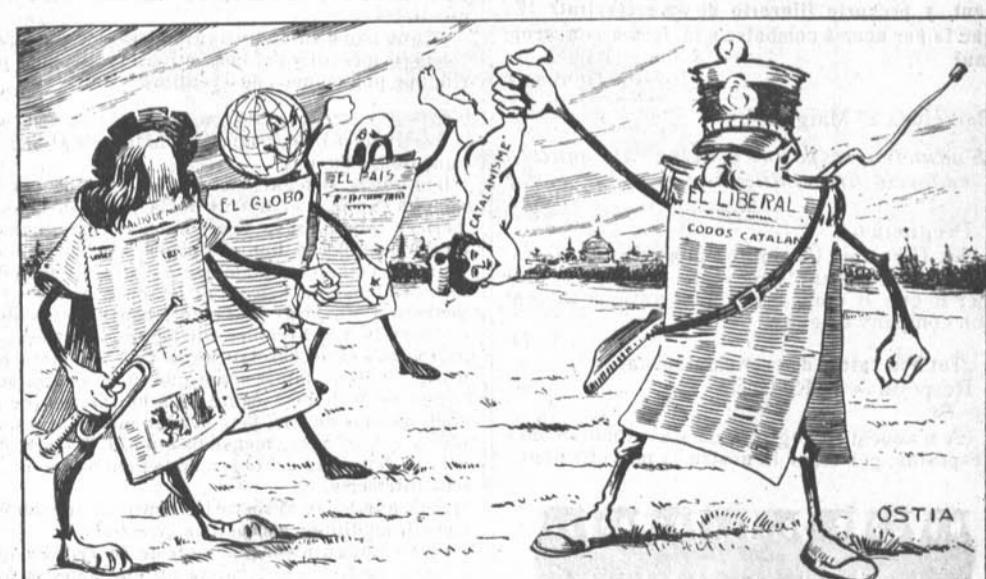
Catalunya y Barcelona 21 Maig 1904.

Resposta 4.ª—Per la mateixa rahó que un home honrat desarmat devant d'enemichs que duhen armas, per més qu'ell sigui contrari del llur us, si'n pot pendre una del seus enemichs, se servirà d'ella pera defensarse.

Si 'ls enemichs del Catalanisme no se servissin del sufragi universal pera combatrelos, ó el sufragi universal fos en sí inmoral, obraría malament lo Catalanisme al servirs'en, ni que els seus enemichs ho fessin; però com lo sufragi universal no es inmoral en sí, sino perque es font d'inmoraltats, d'abusos y de corrupció de la moral pública; com, per otra part, sentat que l'Catalanisme ha d'intervindre en la cosa pública pera lograr paulatinament sos ideals y principalment pera *capacitar* al poble català pera fruir de l'autonomia, no hi ha més útil que l'us de dit sufragi; com, per altra banda, lo descrit d'aquest per la manera abusiva y llefiosa ab que l'usen los partits politichs, ha de portar al nostre camp las simpatias de la gent honrada, quan vegi que honradament l'exercit nosaltres; y finalment com lo servir-se *interinament* d'un dret que vol dir consentiment á sa essència, per tot això lo Catalanisme consent y anima als seus partidaris á que fassin us del sufragi universal.

Aquest criteri, de fer us dels drets que l'estat de cosas contrari á un ideal, dona als partits d'aquest pera enderrocar á aquell, es estat lo qu'ha informat totes les grans evolucions socials y políticas de la humanitat;

Els descobriments d' "El Liberal"

—Senyores, no disparatar que aún coléa!

així la Iglesia Católica, contraria à la llibertat d'impremta, per exemple, se serveix d'ella en els països no catòlics que la tenen estableguda; així les nacions que s'han trovat invadides per exèrcits estrangers, han apelat à les armes (encara que fossin pacífiques) per deslliurarsen; així los primers catalanistes, encara que partidaris de l'ús de la nostra llengua à Catalunya, se valfan de la forastera pera esser més compresos i escoltats dels catalans que no'n coneixien, se pot dir, d'altra.

Lo Catalanisme es enemic del sufragi universal perque no dona la justa participació en la cosa pública à tots los ciutadans; per anàloga raó es contrari del servei militar general obligatori; pero si algun d'aquests ciutadans ab llurs vots poden contribuir à la implantació de las nostres doctrinas y si en cas de no anar à votar per los defensors d'elles fora molt probable que hi anessin per los que 'n defensan d'enemigas de las nostres, es clar que no servir-se del sufragi fora ferse agraciént un mal.

J. DE M.

Resposta 5.ª—Senyor Director: Aytal pregunta no podrà contestarla sens fer avants una aclaració que la reconeix de molta conveniencia.

Comensa aquesta ab una afirmació que en absolut, no pot acceptarse: la de qu'el Catalanisme es contrari à las solucions del sufragi universal.

Com qu'entenç que per delicats no havem de perdreus, heusaqu'il meu pobre criteri soixés això.

Siguient lo Catalanisme causa de sentiments y afecions y tenint al ensembs son basament en rahons filosòficas y científicas, es per lo tant mare de tot un caudal de teories, las quals es impossible concretar y solucionar *a priori*. De manera, que no deu confondres implicitament aquest Catalanisme irreductible al dogma y massa gran per estancarlo entre'l's articulats d'un reglament, ab el credo catalanista que uns bons apòstols inspiraren ab tota la fe y ab tot l'entusiasme que pot donar una causa de dret y de justicia. Mes clar; que si es pot dir que las Bases de Manresa son contrarias al sufragi universal, no's pot afirmar lo mateix respecte'l Catalanisme, puig que en successives bases y acorts, ha proclamat la llibertat de fer ús del sistema electoral, com queda estatutit en las Assambleas Catalanistas de Reus y de Tarrassa.

He comensat aclarant aquets conceptes, ab el propòsit de contribuir quelcom en fer el Catalanisme refractari à tota mena de preocupacions que portin la inconsciencia y'l dupte entre'l's seus adeptes. Com també pera posarlo à cobert dels alevoys atacs dels seus enemics que aprofitan tots los pretexts per senyalarlo com à contrari de determinades solucions políticas.

Feta, donchs, aquesta salvetat y prenen per Catalanisme la manifestació de protesta al régimen centralista, condensada en el Programa de Manresa, intentar donar una breu resposta à lo qu'es veobjectant.

“Per qu'el Catalanisme consent que convenuts catalanistas concorren al sufragi universal pera'l logro dels seus ideals?”,

Senzillament, perque si se dintre del Catalanisme no hi pot haver disparitat de criteri en lo que toca à sos principis, permet en cambi que n'hi hagi en sos procediments. Resultat d'això? que obtant una part d'aquests catalanistas per la vida activa, d'intervenció en la política del Estat, pera conseguir una representació en els cossos legislatius 6 en els càrrecs públics de carácter administratiu, forzosament deuen haber d'enmotllarse à las lleys vigents en el país per incompatibles que aquestes sigan ab la pràctica d'aquells principis per los quals trevallan.

Disposi.

L.L. M.

Tribuna de “La Tralla”

Pregunta 5.^a

Essent del Catalanisme el principal deute insituir als obrers ignorants, avuy esclaus dels criminals apòstols de la destrucció, ¿per qué no crea una «lliga» d'obrers, degudament instruïts, que acudin als centres del vici ahont se troba l'ignorant, y procurin lliurarlo de sa esclavitut? ¿Es que fa per anar à combatre à la fera à son propi cau?

JOSEPH BURUNAT
manyà

Barcelona 25 Maig 1904.

(S'admeten respostes concisas d'n'aquesta redacció fins el dilluns.)

Pregunta 6.^a

Sr. Director: Un dupte tinch sobre lo Catalanisme, esperant que vosté me l'expliquarà, per lo que li dona las gracies anticipadament son company de causa.

T. D.

¡Tot bon català deu ser catalanista?

Resposta de la Redacció:

—Sí.

(A n'aquesta pregunta no s'hi admeten més respostes, per esser la nostra la més elocuent.)

Si volen enterarse be de com va anar l'Assamblea catalanista que 's reuní devant de nombrosíssim públich obrer, el passat diumenge, agafin (ab guants) *La Putinera*, lleixeix lo que diu y... es alló mateix però tot al revés.

Ab això *La Putinera*
orgue salmeroniana,
s'ha tornat à ben guanyá
l'honorós titol d'embusteria.

* * *

Quatre lerrouxistas (intolerants com es natural) van probar de xiular *Els Segadors* en el concert Popular que l'Orfeó Català ab tan bon acert donà en el Teatre Modern de Gracia.

Aquests intolerants despreciables, se veu que no van poguer pahir que tot el poble obrer gracienc s'entussiasme y aplaudís ab tan coratje à la nostra primera entitat coral.

Y Y saben qui 's va fer callar? Una senyora, una dona que justament indignada devant de la proba d'incultura dels intolerants lerrouxistas va empêndreles à bofetades fent tot seguit el *vacio* al seu voltant, després d'haver deixat la marca dels seus dits en els rostres dels temeraris protestants.

¡No tot son Teresas Claramunt!

* * *

En el «Consultorio Médico-Quirúrgico de Fraternidad Republicana» usan el tractament *lipasiterapé*.

¡Obrius, que os enredan!

* * *

Un diálech cullit al vol:

—E'tos catalanistas radicaleos nos van à echar.

—No temas.

—Pero es que con la Asamblea de la *Unità* van à ser muchos los que abrirán los ojos.

—¿Pero no recuerdas que dentro poco vendrá Salmerón? Iues volveremos à tenerlos en el puño.

Salmerón es un sujeto
que sin tener barbería
verás como toma el pelo
á este pueblo de benditos.

* * *

El senyor Ugarte es á la cuota un sociólech de punta. Al Ateneu de Madrid y devant del Rey va dir que l'obrer estava molt malament. Y ho va demostrar *palpablement* ab lo següent que va dir: «Los gastos del obrero ascienden a 1'80 pesetas diarias y el jornal no es más que de 1'60.»

Heus aquí arreglada la qüestió social ab la infima quantitat de 20 céntims.

Are si que tot quedará arreglat.

* * *

Avuy devém dar à coneixer una prova de *se política* de lo que 's un republicà.

En Galfans de ser regidor, freqüentaba molt el cassino *silexista* de Sant Andreu, per ahont fou elegit regidor, fins lo punt de creure tots los socis que 'n Galf no era.

Arriban las eleccions y tots los del cassino casi el varen votar ab la creença de que era sci. Y després sapigueren que 'l tal Galf no n'havia estat mai.

Quina astucia: hasta conquistar los votos contraris. El que 'ns ho explicaba va dirnos:

Jo 'n soch soci y també 'l vaig votar però el dia que torni l'hí diré:

J.—¿Sou republicà?

Galf.—¡Sí!

J.—Y veniu aquí! ja n'aquest local!

Galf.—¡Sí!

J.—Pues sou un valent poca-vergonya y republicà de taberna.

¡Quina república! —farérm president al Noy de Tona, que lo que 's per versificá ningú l'guanya y menos per arrençá.... això ens ho callém porque molts s'enfadarian.

* * *

Varem dir un dia que *La Tribuna* era una vayna y avuy tenim la satisfacció d'afirmar que ademés d'això es una poca solta, mal intencionada, ridícula y excessivament ignorant de tot lo que no s'sigui crimenes y suicidis.

Dihem això per la estúpida manera com tracta l'Assamblea de la *Unità*, de la que segons se veu non'va entendré'l redactor que hi va assistir ni una lletra.

¡Y que han d'entendre de grandesses els que tenen l'esperit mesquí y l'ànima petita... petita, més petita que una moneda de 5 céntims!

* * *

Y segueix *La Tribuna*. (No confondrelo ab la Tribuna de LA TRALLA).

Diu que 'ls Delegats eran *férretoches* y ab aquest nom ha explicat el nybit de la prempsa l'efecte hermós que causava veure aplegats, agermanats en l'assamblea à honrats pagesos provintos de totas las comarcas catalanes, à distingits agricultors catalans que han sabut fer de la nostra terra pedregosa un jardí productor, ben al revés dels encopetats y miserables intel·lectuals castilans que fugen dels erms desolats de la Castella mora per no morirshi de fam, encara que si be's mira sols fu'gen del foc pera caure à las brasas, perque no dich morirse de fam, pero si anar molt magres, ab els sous de 35 ptas. mensuals que *La Tribuna* que vol ser defensora del obrer, dona generosament als seus intel·lectes.

Dels que tenen al rostre las honrosas arrugas del treball, ne diuhen els castilans, *férretoches*.

Pero entenguin els afeminats de *La Tribuna*, que així no es facil confondrelos ab els famellos que tots sabén.

* * *

Els obrers que comensan à veurehi clar están justament indignats contra *La Putinera* perque no ha portat res de lo molt y suculent que va passar en la sessió del Ajuntament en que's tracta de la subvenció per la professió del Corpus.

Els se'n adonan are y nosaltres fa molt temps que ho sabém que la *democracia* putinera calla lo que li convé, encara que sigui en perjudici dels que llegeixen el diari lerrouxià.

* * *

Els *perdidos* ja no tenen cor. L'han entregatá n'en Ribas Mateos perque se'l's endugni de viatge.

Això lo diuhen en un telegrama que han enviat a n'en Salmerón.

«Ahora sale para esa, llevándose corazón republicanos Barcelona, ilustre catedrático incansable concejal Ribas Mateos.»

* * *

Segueixen barallantse *El Diluvio* y *La Esquella*. Tots coneixem à l'un peridich y à l'altre y per això no's farém pas propaganda parlantne.

Entre *El Diluvio* y *La Esquella*
(si bé tots dos fan pudó)
jo afirmo qu'es *El Diluvio*
el qui te avuy la ráhó.

* * *

De tot allò dels 20.000 obrers en vaga que hi han à Barcelona *La Campana* dóna la culpa à n'en Maura, ó sia, fal' joch dels diaris de Madrid, dels orgues de la burocracia y de la monarquia.

No curaré may.

Que si son els russos que si ser n'els japonesos, tothom está engrescat ab la guerra d'Orient.

No estranyin que nosaltres no'n parlém gayre perque sempre som els mateixos, tan en las qüestions locals, com en las nacionals, com en las universals. La guerra es contraria à la llibertat dels homes y dels pobles y nosaltres som consequents defensors d'aquestas llibertats.

No podém avenir-nos.

* * *

S'està veientà l'Audiencia la causa dels successos ocorreguts tres anys enrera à Badalona promoguts per l'indecent caciquisme que sofrià y sofreix encare la hermosa ciutat de Badalona.

Caciquisme has dit, ipela que tots els processats van al carcer!

* * *

Els republicans no s'entenen de feyna. Tot son reunions y reunionetas pera tractar de la conducta observada per los regidores republicans ab motiu de la qüestió del Corpus.

Dues preguntas senyors republicans:

—Es contrari al dogma republicà l'esser partidari de las manifestacions del culte religiós, y mes si aquestas son tradicionals?

—No!

—No es donchs un atach directe à la llibertat de conciencia lo volguer imposar un criteri determinat independent del ideal de la República, à homes que tenen dret à la llibertat del pensament?

—Sí!

No hi calen comentaris.

* * *

En Marial ab una cadira à las mans va fer guillar à tot un batalló de lerrouxistas qu'entenian que feya avençat fer entendre las seves rahons à cops de puny.

Si 'l criteri, donchs, es la forsa, en Marial ha de mostrat ser home de gran criteri... y els altres han demonstrat ser uns gallinas.

* * *

Qui ho diu qu'en Maura no regenerarà la Espanya?

Acabém de llegir un telegrama urgent participant que un dia d'aquests se reprendrà à la Presidència els tés de consuetut.

* * *

La Esquella ja no s'en amaga y fa de Pilats barato rentantse las mans de totas las distraccions republicanes municipals.

Els poquissims ignoscents que llegeixen la cara-girada *Esquella*, s'ho han cregut que 's rentava las mans, però nosaltres que estém més alts hem pogut veure com las mans de *La Esquella* quedarán encare mes brutas després de rentadas perque... perque 's renta en ayuga bruta y pestil.

* * *

L'aucellet de Sans ha tornat à piular y está molt enfadat perque 'l president de la Fraternitat al participar que la societat se cambiava de casa, va dir que are anirian à viure en un corral.

L'aucellet se té rahó. Això ja es tractarlos de bens ab obras y ab paraules.

* * *

La Putinera no ha volgut publicar un solt è

may y't podrían empaperar y si per cas, no't valdría pas votarte tu mateix, ni contestar com vas fer á n'aquell Albert, elector teu, que va preguntarte si era veritat qu'el Rey vingués el dimecres y tu li vares dir que arribaràs el divendres.

Y tot en nom de la República, de la Llibertat y de la Democracia. Vivaaaa.

FRISETA RUBINESA

19 Maig 1904.

Olot

Sr. Director de LA TRALLA.
Sembla mentida, cregui, ho sembla. Aquí tothom vol ser llegislador, tothom te rahó.... la qüestió es fressa.... bombo, bombo!... no V. vosté no que no'n fa.

V. Trenca-bombetas d'aquí d'Olot que densá qu'es regidor y que s'ha après las lleys de memòria volguent atrapar a n'en Sal-morrón, fa com ell; enganyà al poble que l'hi donà'l vot pera que trevalles y servís pera alguna cosa, fentlhi sentir cada dia la saragata de s'il cementiri ha d'esser civil, mixte ó clerical (yo qu'és tècnic?)

Aquest poble qu'embaviecat per las paraules qu'un dia digué en un café de Girona'l que se de vostra majoria, l'hi donà alguns vots y avuy veu el cementiri fora de la ley y dels principis d'higiene. Ja'n sabéu d'enrañar sente tú ni só, pero no hi ha perill de que cumpliu una de las vostres promeses, portant lo cementiri un kilòmetre separat de las casas mes llunyanas de la població.... aixó si qu'ho tenim lluny.

Aixó es bo pera prometeu vuyt días avans de las eleccions ó pera fer lo fatxendero devant del Cap de ciment del cacaire provincial, però en acabat bona nit dotze horas.... ja ha passat de la baretina al cap de la llengua y.... prou.

FUETARIE OLOTÍ

Maig 20-1904.

Sallent

En Pepet Fandillas es com aquell célebre Forrells de la Virgen de Llerona que per tot arreu ahont pasaba deixaba rastre del seu asombrosí geni.

Quan passejeu pel carrer del Cos, fixeu-se be ab una casa de pluma nova y veureu en ella un rasgo mal donat d'en Pepet Fandillas.

Aneu horts avall y en front de la fàbrica del señor Sala, trobareu una carretera estreta, estreta ab uns pedrisos amples mol amples y aquí també hi trobareu un rasgo d'en Pepet Fandillas.

Seguiu avall y al peu mateix de la Ermita de la Mare de Déu de Montserrat veureu una casa en mitj de la carretera, y aquí també hi trobareu un rasgo d'en Pepet Fandillas.

Després una resclosa ab un rech que se emporta mitj camí, un altre rasgo d'en Pepet Fandillas.

Per aquests rasgos dous que a cada pas se troben y per saberse rifar ab molta tècnica, als compenys que el porteu en tálam quan li convenen firmas y garigots, la mísma popular li aboca la sarria.

Vaja que a un home així no l'haurian de incapacitar mai. Y així tindriam un recader que cada setmana anirà a Barcelona com el Cattlera, sino que en Pepet Fandillas ens resultaria una miqueta mes car.

En un dels pròxims números publicarem un cuento d'un metge putiner y d'una minyona de : ervey que no acaba de estar mai curada.

També tenim en preparació una auca de rodolins de totes las conquistas y disbausas d'en Pepet Fandillas.

Anirà ab el seu corresponent peu de impremta y es vindrà á deu céntims.

DESINFECTANT

Vilassar de Mar

Senyor Director de LA TRALLA:

Varis amichs meus m'han fet a sapiguer qu'alguns republicans (s'en diuhen, pro no ho son) estan llenant insults contra nostre bon amich, lo jove obrer y ferm catalanista, en Ramón Amorós, pel sol fet de que aquest està sempre disposat en defensar la Patria ahont ell veïg la llum per primera volta, y las Bases de Manresa.

Està vist, qu'aquests republicans de llautó, voldrían que tothom pensés com ells, y l'veurer à un obrer defensant enèrgicament lo catalanisme y demonstrant a sos companys de treball que 'l catalanisme es amich del obrer y que 's completement fals lo que 'ls hi fan creure uns grans vividors sens entranyas ni conciencia, lo titllen de fanàtic y de altres moltissims mots que tots ells demostraren lo grau de cultura d'aquests tres ó quatre republicans lerrouxistes; consti que no'm dirigeixo en el «Centre Federal» que sols me dirigeixo a aquests tres ó quatre, qu'encaixar que 'ls hi vist entrar alguna que altra vegada á dit Centre, no puch dir si son ó no socis, y en cas de serho, dech dilishi que no son dignes, no, de seguir l'hermós camí que va obrirnos el may prou plorat, l'ilustre Pi y Margall, que sols son dignes del «gran emperador del Paralelo».

Sàpigam donchs, que jo he tingut ocasió de parlar varias vegades ab lo jove Amorós, y m'ha mostrat esser un dels joves que ha sapigut capir ben bé l'ideal del catalanisme.

LO CORRESPONSAL

Vilassar de Mar, 22 de Maig 1904.

Igualada

Senyor Director:
Massa havém callat, ja es hora de desenmascarar aquests redemptors de camama que per aquí pululan.

Comensaré pel de mes calibre, l'assiàtic Jespus, y qui's cregui que ab ell faré ja punt final, s'erra y constarà so y serà pera demostrarho.

Que 's un golafre tothom ho sab y sab també tothom que entre los molts tibirón que s'ha ne figura un de célebre efectuat á Sant Guim pagat pel gran sabat-a Rafols ab uns diners adquirits ab una forma may lograda avans de formar part en la Comissió de Consums.

Que 's Jespus es tant golafre com curt de vista y l'arch de llengua, això també ho sabémos los qui 'l tenim tractat, mes no l'estol de llanuts que sols l'escalan y no observan sos fets.

En un mitin electoral digué que «Igualada ab vint anys no havia progressat y que sols havia adquirit convents y burdeus.

Es tant curt de vista que, pobre bestioleta, encara no ha vist mes de cent fàbrics de curtits y altres de teixits que ab pochs anys s'han construit.

Y dels convents y burdeus gosas à parlar?

Los igualadins mes catòlichs quant se 's mor una criatura, al enterró sols hi va un capellà y la creu, donchs en Jespus, al igual qu'en Custu (que 's regidor gracies als vots del Morrot) y altres per l'istí, en semblants cassos illogan tants capellans com hi ha en la Comunitat, de lo que se'n desprén que si els clericals imitessin a aquells menja-capellans, lo clero aniria molt lluïent y els convents se multiplicaran.

Quant aludi als burdeus remarcant que sa existència era vergonyosa per Igualada, lo públich aplaudia y al cap de pochs días... aparegué una candidatura pera regidors en la que entre altres personatges hi figurava en Jespus, en Ràfols y el Sastrer dels negocis bruts, aquests dos últims, amos de burdeus. Inútil es dir que 'ls analfabets, els obrers mal aconsellats y altres llanuts aplaudiren, defensaren y votaren questa candidatura ab lo mateix braç que en nom de la llibertat haurien inflat els nassos de qui 's hagués dit que, lo que en Jespus deya dels burdeus, en lo mitin, era sols per donarlos peixet.

Lo que més escandalisa à las personas sensatas que contemplan el contrast entre las paraules y els fets d'en Jespus, es, que aquest versaire neula digno col·laborador de *La Esquella*, encar es passejia per Igualada sens abaixar la cara.

Si al recordarla les vritats se resultan fuetadas y 't couhen, posati fullas, que jo tant tranquil me quedo cambiant la frisel la pera que fibri mes fort d'aquí en avant.

FUETIGUALADI

22, 5, 904.

Moyá

Com sigui que á n'aquesta vila no hi passa res que valgué la pena de ser fuetat, em falta la occasió de satisfacer el meu desitj de fer constar que tamé LA TRALLA arriba a n'aquesta comarca, pro pensant, pensant, he cregut que potser en la secció *De fòra* no hi faria mal paper l'elogi, per cert ben merescut, de la classe obrera moyanesa, quins, habent deixat de banda, aqueixas publicacions mai sanas y perilloses que 'n lloc de defensarlas son la perdiu dels qu'encaixen, ha comprès, que pera assolir llurs aspiracions, ha de millora la poca instrucció que hagi rebut y ab aquesta creença, no perdonà medi ni treball pera consegui'l seu d, acudint a las classes nocturnas establecidas, celebrant vetllades literàries, concerts vocals y instrumentals y fucions teatrals en totas las societats de la vila y projectant actes que tan parlau en favor seu, com la celebració d'uns Jocs Florals durant la festa major d'enguany, que a no presentar-se cap destorb, seran presidits per alguns dels mes distingits literats de Catalunya.

L'AVI TÀNCIA

Moya, 20 de Maig de 1904.

Navarcles

Sr. Director de LA TRALLA:

Seré jo molt honrat si ma humil col·laboració veu la llum en las planas d'aqueix simpatic periódich instituït pera la propagació de nostres ideals entre las classes obreras a quins pertanyo.

¿Vol que l'hi expliqui quelcom de Navarcles?

Vaig a ferho; mes constí que no li explicaré més que coses de catalanisme perque aquí l'arbre de la Patria també ha fet bona brotada.

Som tots obrers, mes obrers de vritat; som una lona colla, tenim fundat un Centre Catalanista qu'és nostra joia.

A la fruim a plér l'entusiasm de Patria; allá gosem d'una vera germanor; desde allí sembrem arreu la llevar de nostre hermós ideal de Patria y Llibertat ab vetllades y ab tota mena de propaganda, constants y decidits fins a conseguir pera nostra estimada Catalunya la més completa Autonomia.

Que contents estaríam si tots els obrers tinguessin seny y deixessin de creure als falsos redemptors que 'ls portan a la ruïna y a la desesperació y vinguessin ab nosaltres que podem mostrarlos un programa abonat hi ha la verdadera democracia, la verdadera llibertat colectiva y individual.

Per sort ja som molts els deixonidis y serem molts més á no trigar perque la bondat de nostre ideal se fa cada dia més agradoosa fins als més atontats per las doctrinas predicadas á posta pera apartarlos de nosaltres.

Un altre dia l'hi esplicaré més cosas de Navarcles.

Disposi de S. S.

MAURO MONTANÉ

Maig 22-1904.

Cartera de Comunicacions

Un obrer Delegat, Manresa.—Ab molt gust li hauriam publicat si no haguessim rebut el seu atavi tressall quan el número ja era en màquina.

B.—El seu articlet anirà.

R. A., de Vilassar.—Anirà segons qu'és.

Xiribech.—El seu criteri no es criteri catalanista.

Un fill de Catalunya.—Fassi'l favor de dirnos el seu nom y li contestaré particularment.

Fuet Igualadi.—Mercés per la seva felicitació.

Janot.—La setmana que ve anirà. Mercés.

Trenca Tupins, de Valls.—Ens ho varem pensar que no hi cabria.

Eugenio Xamar.—La primera de las preguntas qu'ens envia, anirà al seu torn, la segona es un pase pera Ceuta.

En Lerroux jutjat pels republicans

(Copiat del periòdic socialista «La Lucha de Clases» de Bilbao)

PRINGUE

Historia de una de las sucidades de Lerroux

El señor Lerroux se pringó en 800 pesetas que por suscripción para los huelguistas de Altos Hornos hubo de recoger en el semanario republicano *Progreso*, propiedad de dicho señor. (Perazaga en el mitin del 21 de febrero).

¿Pruebas? Helas aquí. En julio de 1899 estalló una huelga formidable en Altos Hornos. Inútil es volver sobre la enorme impresión que causara en España y fuera de ella, y la simpatía con que todos los hombres de sentimientos elevados vieron aquel movimiento. Los días aquellos de lucha y luto no se borrarán fácilmente de nuestra memoria.

Lerroux abrió entonces en *Progreso* una suscripción á favor de los huelguistas, que se batían á la desesperada contra el tradicional despotismo de los patronos de Vizcaya, contra el gobernador, contra la guardia civil y foral.

A la cabeza de la suscripción se decía textualmente.

«CADA LUNES ingresaremos en la Redacción de nuestro colega *El Socialista* el importe de la recaudación de la semana.»

Esto era lo razonable, pues en asuntos de huelgas a eficacia de los socorros está en razón directa de su rapidez.

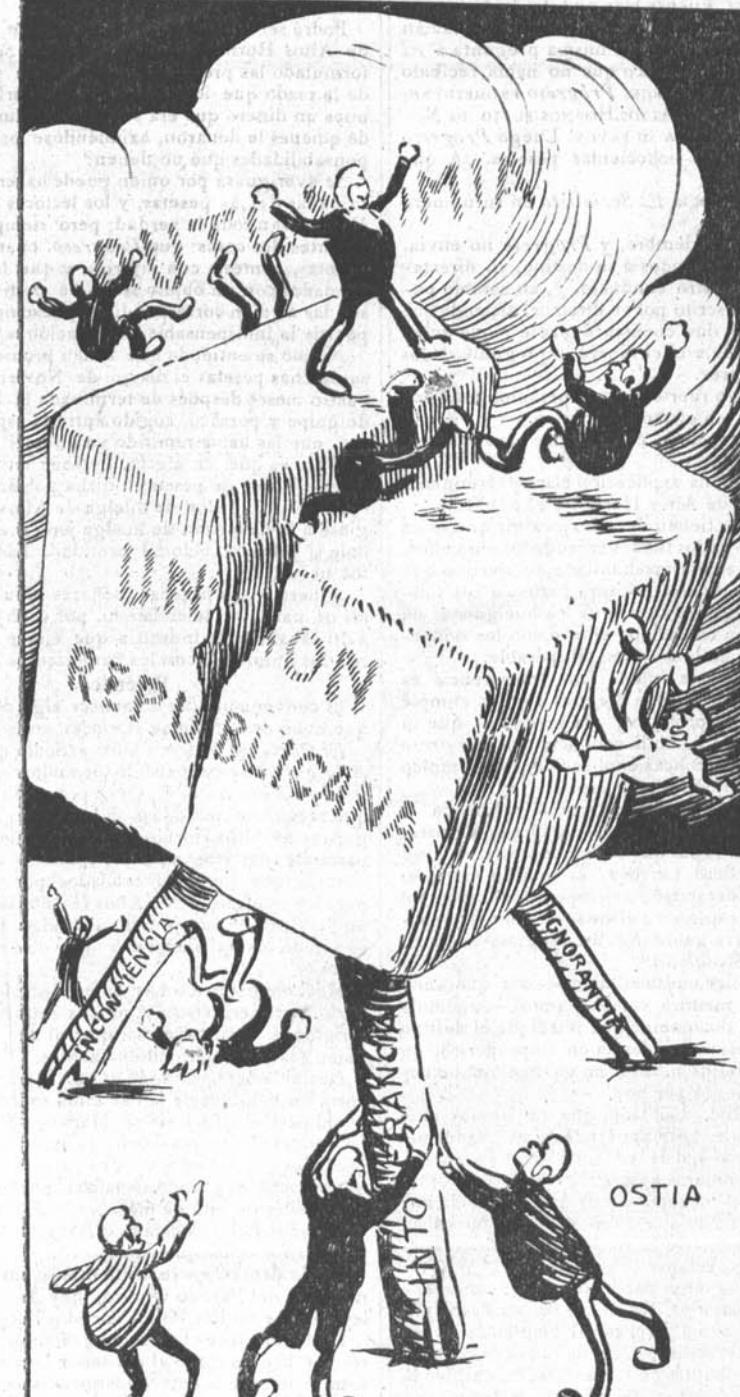
Lo que no resulta razonable, pero sí muy cierto, es que el señor Lerroux no entregó cantidad alguna á *El Socialista*, siendo así que la huelga duró seis semanas.

¿Qué significa esto? ¿Porqué el caballero Lerroux se guardaba una cantidad que no era suya, y que le había sido entregada para hacerla ingresar semanalmente en *El Socialista*, quien a su vez hubiera remitido sin pérdida de tiempo á la Comisión de huelga? ¿Qué interés tenía *Progreso* en engañar á sus lectores? ¿Quién era Lerroux ni nadie para hacer perder en eficacia socorros remitidos á huelguistas que en su luchar titánica contaban ya multitud de presos y heridos, y que necesitaban dinero y dinero para comprar un mal pedazo de pan?

¡Ah, señores republicanos, á esto no se contesta con bravaterías de chulo tonto!

Sigamos. Terniñada la huelga, quedaron, como siempre, vestigios amargos. Sesenta individuos se hallaban en la cárcel, y en élla siguieron hasta ochenta días más. Ocho compañeros nuestros fueron condenados por el Consejo de Guerra á seis meses de prisión. Victòrica sufrió catorce meses de cárcel. Por otra parte, la Sociedad de Caldereros quedó con una deuda de 4.000 pesetas para atender á la alimentación de los huelguistas, deuda que hoy mismo vienen satisfaciendo trabajosamente los afiliados, deuda que se enjugaría en parte con la cantidad escamoteada por Lerroux. Las Sociedades obreras

La "Union" desunida

Aquell bloch de la Union

s'ha esquerdat igual que un'olla.

Uns á la erquerda han caygut,

els altres son drets á sobre...

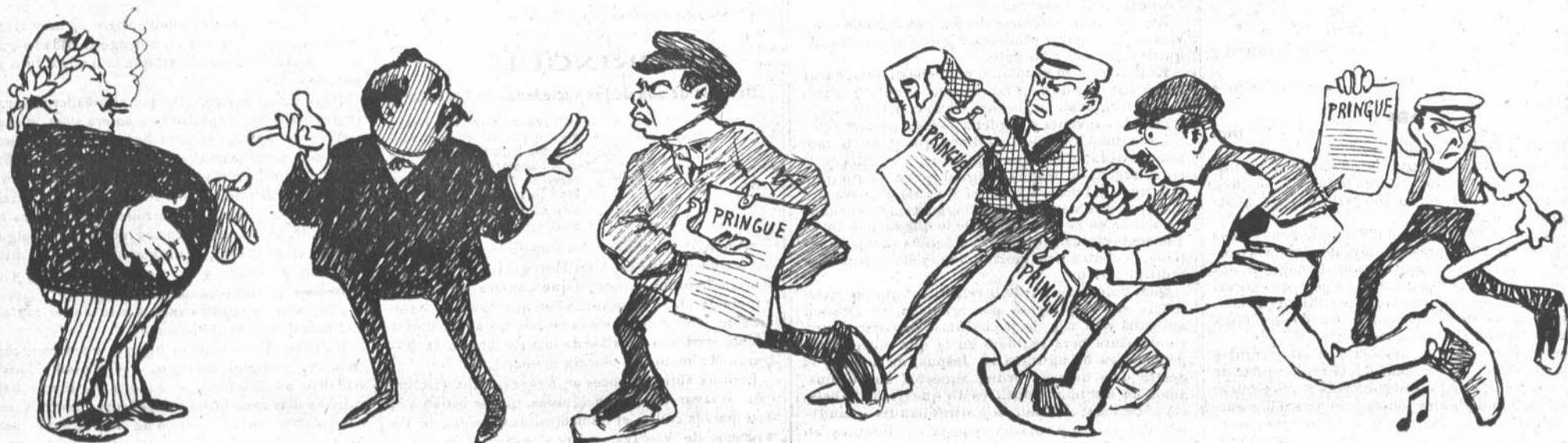
Ay, que ab un altre sotrach

lo que avans era una roca,

si are grava s'ha tornat

crech que quedará fet sorra.

La Teoria d'en Junoy

Els obrers.—Y que me'n diu D. Aleandro d'aquest pringue?
En Junoy (intercedint):—No li demaneu comptes perque es honrat.

Els obrers.—Probas, volém probas!

En Junoy:—La prova está en que n' hi ha prou en ser republicà pera esser honrat. (Pero 'ls quartos s' han fós).

de Bilbao no han podido pagar, por su parte, hasta hace poco, los débitos contraídos en aquel entonces y que ascendían á una suma respetable. (1)

¿Añadiremos á esto las víctimas de la represalia patronal, los despedidos, los que se vieron obligados á emigrar?

Pasaron cuatro meses, y las 815 pesetas 25 céntimos recaudadas por *Progreso*, no parecian. Ni la menor explicación se había dado de ellas á la Comisión de huelga. Fijense bien en esto. La Comisión liquidadora preguntó á *LA LUCHA* si se las habían entregado. *LA LUCHA* hizo la misma pregunta a *El Socialista*. Este hizo público que no había recibido cantidad alguna, y entonces *Progreso* PROMETIÓ ENVIAR Á LOS OBREROS DE ALTOS HORNS el 30 de Noviembre LO RECAUDADO Á SU FAVOR. Luego *Progreso* tenía en su poder las ochocientas pesetas. ¿A qué santo?

Veamos lo que decía *El Socialista* en su número del 15 de diciembre:

«Pasa el 30 de noviembre, y *Progreso* no envía, como prometió, los fondos á su destino, ni directamente ni por nuestro conducto, y, en cambio publica un sueldo suscrito por su director, diciendo que él no tiene que dar cuentas á nadie y que quien quiera saber donde está el dinero lo pregunte á los huelguistas de Jerez.

La cosa era algo fuerte, pero esperamos más explicaciones, que, en efecto, no vienen.

Realmente sobra todo comentario; pero lo haremos, no obstante.

Progreso debe una explicación clara y terminante á los huelguistas de Altos Hornos y al público.

Los huelguistas tienen derecho á exigir que se les diga qué se hizo de los fondos recaudados para ellos, y el público debe enterarse también del destino que se ha dado á ese dinero. Por otra parte, si los fondos se han entregado á otros que los huelguistas de Altos Hornos, sin contar con ellos ó con los donantes, se ha cometido una acción vituperable.

En asuntos de esta índole toda trasparencia es poca, y no deben dolerle prendas á quien cumple con lealtad sus compromisos; y la verdad es que ni una ni otra cosa se ve en la conducta del *Progreso* al negarse á dar públicas explicaciones del empleo que dió á dinero que no era suyo.»

Progreso contestó echando por la tremenda el asunto de las pesetas recaudadas para los huelguistas de Altos Hornos, igual que ahora contesta el gran amigo del caballero Lerroux, el tontillo Garrote, con una docena de epítetos, siempre inofensivos en boca de hombres que ante el amancebamiento republicano bizkaitarra guardaron un religioso silencio.

Y replicó *El Socialista*:

«En vez de sellar nuestros labios—cosa que aunque le parezca mentira celebraríamos — copiando sencillamente el documento que justifique el destino de las 815,25 pesetas, se desata en impropios, en insultos, y emprende un camino en que no hemos de seguirle al menos por hoy.

¡Calumnia! grita. Cuidado, que no hemos afirmado nada; sólo hemos expuesto hechos. ¿Qué culpa tenemos nosotros si de ellos se deducen consecuencias poco lisonjeras para *Progreso*?

¿Hay algo de inexacto en lo que hemos dicho? No; cuanto se ha estampado en estas columnas ha sido la fiel expresión de la verdad; ¿por qué romper el espejo donde se refleja?

Tiene un modo muy particular *Progreso* de entender estas cuestiones. Nosotros, en su caso, nos hubiésemos limitado á explicar el empleo de lo recaudado y á poner á disposición de nuestros «detractores» los comprobantes de las cantidades, exigiendo —eso sí— la rectificación de los juicios temerarios que hubiesen emitido. ¿Para qué más?

Pero *Progreso* no lo entiende así, y nos niega á

(1) El día 10 de diciembre de 1899 se reunieron en el Centro Obrero los delegados de las Sociedades de resistencia y de las Agrupaciones socialistas de Vizcaya que se adhirieron á la huelga de Altos Hornos. Se nombró una Comisión que realizará á la mayor brevedad la liquidación de las cuentas y se dirigiese á *Progreso* en demanda de las 815,25 pesetas que recaudo para los huelguistas.

Ultimamente, en la asamblea celebrada por la Sociedad de Caldereros de Vizcaya el día 13 de diciembre, se nombró una Comisión para que si el caballero Lerroux venia á Bilbao á hacer propaganda, como anuncio la Prensa republicana, se presentase á él reclamándole las 815,25 pesetas.

nosotros representantes en este caso, de la Comisión de la huelga de Altos Hornos, explicaciones de un dinero que á favor de nuestros amigos debía obrar en su poder.

Que ese dinero fué á Jerez para socorro de otra huelga. ¿Le parece á *Progreso* una exigencia impertinente que los individuos á quienes estaba destinado preguntén por él? ¿Y cree que su dignidad va á padecer porque explique el nuevo indebidu destino de las 815,25 pesetas?

Podrá ser discutible la forma en que la Comisión de Altos Hornos, *LA LUCHA* y *El Socialista* han formulado las preguntas, épero quién puede dudar de la razón que les asiste para hacerlas, pidiendo unos un dinero que era suyo por voluntad expresa de quienes le donaron, eximiéndose los otros de responsabilidades que no tienen?

Se averiguará por quien puede hacerlo el paradero de las 815,25 pesetas, y los lectores de *El Socialista* sabrán toda la verdad; pero siempre quedarán patentes dos cosas: que *Progreso*, cuando le piden cuentas, contesta con injurias, y que los fondos recaudados con un objeto se los ha destinado á otro, sin dar á quien corresponda explicaciones, ni menos pedirle la indispensable autorización.»

Como se entiende que quien promete enviar las susodichas pesetas el dia 30 de Noviembre, ó sea, cuatro meses después de terminada la huelga, diga de golpe y porrazo, cogido entre la espada y la pared, que las había remitido ya á Jerez?

¿Pero es que, en efecto, Lerroux envió las ochocientas y pico de pesetas á dicha población?

No. La Comisión de huelga de Altos Hornos dirigióse á la Comisión de huelga jerezana, preguntándole si había recibido tal cantidad. La contestación fue negativa.

Queréis más pruebas, señores republicanos, que así os mancháis defendiendo, por espíritu de secta, á un caballero de industria que ejerce su profesión con los humildes, con los hambrientos en lucha?

Polémica

Es conveniente dar á conocer algo de la polémica que hubo de entablarse entonces en la Prensa local.

El Porvenir Vasco, en un artículo que titulaba *A la greña*, se ocupaba de los suelos de *El Socialista* y *LA LUCHA DE CLASES* á propósito de los fondos que recaudó el periódico de Lerroux para los huelguistas de Altos Hornos, fondos que no parecían por parte alguna; y terminaba diciendo:

«Conque fondos recaudados por *El Progreso* para los huelguistas de Altos Hornos son entregados en Jerez á la Comisión de la huelga que allí han sostenido los trabajadores y aún sostienen los gatitos?

Mucho embolismo hay en ese párrafo para entenderlo á primera vista, y mucha sequedad para ser dirigido á «compañeros» que al fin y al cabo no piden más que claridad de cuentas.

Decididamente no todo es paz, armonía y lealtad entre los hombres de la babilonia socialista.»

«El periódico del señor Martínez Rivas—replicó *LA LUCHA DE CLASES*— debe de saber una cosa, y es que ni el señor Lerroux ni su periódico tienen nada que ver con el partido socialista, por lo que eso de «compañeros» está de más.

El señor Lerroux está más cerca de Martínez Rivas y de *El Porvenir* que de nosotros.

Por lo demás, entre los hombres, no de la babilonia, sino del Partido Obrero, hay la armonía y la lealtad que no hay en los partidos burgueses.

De todos modos la lección que aprenden los obreros con hechos como el del señor Lerroux es la que continuamente le damos los socialistas.

Y es el caso que tienen que hacer de la amistad de ciertos republicanos con tendencias socialistas. ¡Bonita amistad y bonitas tendencias!

La carta de Lerroux

«Madrid, 23 Febrero 1904.

Amigo Garrote: Agradezco mucho el afectuoso interés que demuestra su estimada de ayer.

Ese Perezagua es como casi todos los de su ralea, un vividor que ha comenzado la emancipación social por la suya individual, á costa de sus compañeros y que hace como los calamares, que huye, enturbia el agua para que no se le vea; llena de fango á los demás para que pase desapercibido el suyo.

No vale la pena de desmentir una vez más esa calumnia. Yo recibí de Jerez, en *Progreso*, 750 pesetas para los huelguistas de Altos Hornos. Las ingresé en la suscripción abierta en mi periódico y

cuando la cerré para remitir su importe, cesó la huelga.

Consulté á Jerez, porque la donación era de una sola entidad, en representación de otras, y como á la sazón se iniciara por aquella comarca otra lucha económica, me ordenaron la devolución y lo hice así. Lo demás recaudado se aplicó á los presos de Montjuich. Ni más ni menos. Que me demuestre lo contrario ese necio.

Soy enemigo de acudir á los tribunales y no lo he hecho jamás. Por eso no lo hago ahora, y porque mi situación de diputado me da ventajas que no me parece lícito ni justo utilizar.»

¡Con que llaneza miente el Sr. Lerroux! Lástima que sea un mal asunto para él. Las palabras pronunciadas por Perezagua en el frontón Euskalduna, pronunciadas también el mismo compañero en Madrid. Las han repetido hasta la saciedad los socialistas en mitines y periódicos. Y Lerroux ha tenido siempre la prudencia de hacerse el sordo. ¿Quién más convencido que él de su culpabilidad? Pero ahora algunos imprudentes republicanos bilbaínos le han colocado en una situación enojosísima. De ahí su carta llena de retórica hueca, y muy mal pensada, pues que constituye más bien sensación que defensa de sí mismo.

Porque, lo repetimos: ¿quién es el Sr. Lerroux para disponer por si y ante sí, sin autorización alguna, de cantidades que no eran suyas ni de los huelguistas de Jerez, ni de los presos de Montjuich, y si solo de los huelguistas de Altos Hornos?

Además, es mentira que la donación de 750 pesetas fuera de una sola entidad: es mentira que ésta ordenase á Lerroux su devolución. ¿Y cómo nadie puede tener derecho á ordenar la devolución de una cosa que ha dado, que ya no le pertenece? Recordad el ofrecimiento de entregar el importe de la suscripción el 30 de Noviembre.

Finalmente es mentira que entregase cantidad alguna, ni á los jerezanos, ni á los mártires de Montjuich.

Las suscripciones de huelga no son para atender al sostenimiento de éstas en tanto duren, sino para

atender á sus consecuencias. Terminada la huelga, seguía el hambre, las persecuciones, los encarcelamientos, los heridos, las condenas del Consejo de Guerra, las deudas contraídas, algunas de ellas con generosos donantes á quien nunca agradeceremos bastante, todo lo contrario que al escamoteador señor Lerroux.

Al señor Garrote

No se disfraze usted de valiente. Lo de farsante, estúpido, necio, malvado, vividor y mentecato es cosa suya, y que no nos llega á ningún socialista, por lo cual no tenemos que devolvérsele. Puede usted añadirse á esos calificativos el de amigo del caballero Lerroux. Después de todo, nada tiene que ver ello con que el periodista insignie, el orador elocuente y digno diputado republicano y amigo de usted, se haya manchado de pringue.

¿Que «ni Lerroux, ni usted, ni muchos, están dispuestos á tolerar que digamos, con arreglo á la purísima verdad, que dicho Lerroux se enlodó en las mencionadas pesetas»?

Pues lo van á tolerar, y tres más, con harto sentido de nuestro que bien quisieramos ver limpia de nuestras acusaciones al digno diputado republicano, y prestos estamos á decir que hemos mentido si éste las deshace, no con evasivas y recursos retóricos y baladronadas, sino con pruebas.

Las nuestras, por si fueren pocas las expuestas, seguirán en el próximo número de este semanario.

Y are res de comentaris. La cosa es clara. Hi han els attachs y hi ha la pobre defensa den Lerroux. Los qu' encara creguin qu' en Lerroux nos ha de fer felissos que no s' encaparrin. Los que hagin adquirit el convenciment de que fins are aquest home 'ns ha enganyat com á uns xinos, que procurin la major circulació d'aquesta tunda fenomenal y aixís contribuirán á la redacció del obrer.

Imp. de LA RENAISSANCE, Xuclà, 13, baixos

Facsimil de la fulla que's repartí als Delegats los días de l' Assamblea

BARCELONA 22 MAIG 1904

Any II

Als Delegats de la "Unió Catalanista,"

Còmpanys: LA TRALLA, periòdic nacionalista català quina sola y exclusiva finalitat es la de conquerir totas las voluntats catalanes pera fer de nostra Catalunya un poble gran y progressiu, vos saluda de tot cor, y ab els brassos oberts vos dona la seva humil benvinguda abrassantvos com á germans de Patria.

Aquest periòdic que cada cop més, va entrant en la conciencia del obrer català, perquè á la seva conciencia predica, ha vist ab goig el tema triat per la Unió Catalanista perquè teneix á la franca unió de tots els catalans, garantissant el drets de tots els estaments que integran la vida de Catalunya.

Devant de la seva augusta magestat, calen esborrar diferencies de criteri particular y unir els esfors per arrivar á la formació del gran núcleo nacionalista que ha d'assolir la completa autonomia de la Pàtria.

Benvinguts siáu, Delegats de la Unió Catalanista! LA TRALLA vos saluda al crit de:

VISCA CATALUNYA!

